

MAGYAR LAPOK

XII. évfolyam, 169 (3331) szám

KERESZTÉNY POLITIKAI NAPILAP

Nagyvárad, Telefon: 12-27.

Partraszállási kísérletet akarnak előkészíteni az angolszászok Németország fokozott bombázásával?

Laval átalakítja kormányát. De Gaulle külön kormányt alakít. A kanadai szovjet nagykövet lesz Majszki utóda(?)

Berlini jelentés szerint — mint a Pest írja — az elmúlt időben erősen megélénkült angolszász légitbombázás nyomán Berlinben felvetődött az a gondolat, is, hogy az angolszászok az egyre súlyosabb légitámadásokkal partraszállási kísérletet akarnak előkészíteni. Ezt a feltevést azonban német katonai magyarázók lehetetlenné mondják.

London. (Bud. Tud.): Tájékozott londoni körök szerint Majszki eddigi londoni szovjet nagykövet utódjává Fedor Guzev kanadai szovjet követet nevezik ki.

Lisszabon. (MTL.): Az angol hírszolgálat algiri jelentése szerint De Gaulle pénteken este bejelentette, hogy különkormányt alakít.

Londoni jelentés szerint Eden az alsóház legutóbbi ülésén kijelentette, hogy a parlament hozzájárulása nélkül nem ismernek el semmiféle kormányt.

Vichy. (MTL.) A Stefani Iroda jelenti: Laval miniszterelnök bejelentette, hogy át akarja alakítani kormányát. Az a szándéka, hogy olyan jellegűt adjon kormányának, amely jobban megfelel a nemzet érzelmeinek.

Csak teljes győzelmet biztosító békét hajlandók kötni az angolszászok

Róma. (MTL.) A *Messageo* megállapítja, hogy helyes lenne, ha a hatóságok részéről olyan intézkedést hoznának, amelynek értelmében azokat a politikai foglyokat, akiket az olasz hadseregnek Franciaországba való bevonulása alkalmával tartóztattak le, szabadon engednék, hogy visszatérhessenek családjaik körébe.

Róma. (MTL.) Az olasz lapok bolognai jelentése szerint a katonai törvényszék 3 évi elzárásra ítelt egy munkást, aki nem tartotta meg azokat a rendszabályokat, amelyek szerint háromnál több személynek nem szabad együtt menni és tilos minden összejövetel.

A *Mai Nap* írja: Londoni jelentés szerint politikai körökben hangoztatják, hogy a szövetségesek nem hajlandók megkegyezni olyan békében, amely megfosztja az egyesült nemzeteket a teljes győzelemtől. Az angolszászok csak népi kormányokkal akarnak megállapodást kötni. Angliában az Olaszországgal szemben tapasztalható hűvös légkört kétségtelenül Badogliónak az a kijelentése is okozta, amely szerint a háborút tovább folytatják.

Nincs fennakadás a Németország és Olaszország közötti vasúti összeköttetésben

Bern. (Bud. Tud.): Az elmúlt napokban az a hír terjedt el, hogy Németország és Olaszország között megszűnt a vasúti összeköttetés. Illetékes svájci helyen kijelentették, hogy a német-olasz vasútforgalomban az elmúlt napokban nem volt fennakadás.

Chiasso. (Bud. Tud.): Milanóban tegnap nyugalom volt. Az utcákon katonai

járőrök teljesítettek szolgálatot. A munka még nem indult meg minden gyárban. A villamosforgalmat a katonaság ellenőrzi. Egyes üzletek még zárva vannak. A Milanóban lévő külföldi újságíróknak pénteken délután már megengedték, hogy megfelelő biztosíték ellenében távbeszélőt használhassanak külföldre.

Valótlan híresztelések az olaszországi hangulatáról

Róma. (MTL.) A Stefani Iroda jelenti: Bizonyos külföldi rádióállomások valótlann híresztelést terjesztettek az olaszországi hangulattal kapcsolatban. Állítólagos tüntetésekről és békekövetelésekről szólnak a híresztelések, amelyeket elsősorban az angolszász rádióállomások sugároztak szét. Ezek a hírek pusztán kólmányok, mert ha voltak is tüntetések, azok az olasz nép hazafias érzését és az uralkodóházhoz való hűségét, valamint a Badoglio kormány iránt való bizalmát fejezték ki. Az egész félszigeten teljes a csend és az olasz nép ismét végzi a maga munkáját.

Róma. (MTL.): A *Messageo* jelentése szerint Di Benedetto tábornokot nevezték ki az olasz ifjúsági szervezetek vezetőjévé.

Amerikai hajók pusztulása

Amszterdam. (MTL.) A Német Távírási Iroda jelenti: Az északamerikai tengerészeti minisztérium a brit hírszolgálat washingtoni jelentése szerint közölte, hogy a K. 74. jelzésű merev lég-hajó nemrégiben a tenger felett elpusztult. A lég-hajó ellenséges tengeralattjárót támadott meg, amely ágyúval védekezett. A lég-hajót találat érte, úgy hogy vizre szállni kényszerült. Később elsüllyedt.

Amszterdam. (MTL.) A NTL jelenti: Az egyik amerikai rádióadó szerint egy tengeralattjáró az Arab tengeren torpedóval elsüllyesztett egy amerikai teher-szállítóhajót.

Berlin. (MTL.) A NTL jelenti: Észak-

amerikai bombázók július 30-án megtámadták Kassel város lakott részeit. Eddigi jelentések szerint 20 darab négy motoros bombázót lelőttek.

Berlin. (MTL.) A NTL jelenti: Július 31-én reggel 3 órakor a francia csatorna partvidékén német biztosítóerők ellen angol repülőek többször eredménytelen támadást kíséreltek meg. Egy gépet lelőttek. A német egységek sértetlen maradtak.

Tokió. (MTL.) A NTL jelenti: A japán császári főhadiszállás közlése szerint a kínai amerikai légitámaszpontok elleni támadás során július 26 és 30 között 16 ellenséges repülőgépet lelőttek. 4 japán gép elveszett.

Hírek a Balkánról

Ankara. (MTL.) A NTL jelenti: Inonü köztársasági elnök pénteken elhagyta a török fővárost és Isztanbulba utazott.

Zágráb. (MTL.): Belgrádi jelentés szerint a szerbiai Csuprija város polgármestere elrendelte, hogy mindazoknak, akik közellátásban részesülnek, 14 éves kortól kezdve a környékbeli aratásban egy napig ingyen részt kell venniük, aki kivonja magát az aratásból, azt törlik a közellátottak névsorából.

Zágráb. (MTL.): Athéni hír szerint a görög nemzeti bank július 25-én 10.000 drachmás bankjegyet adott ki. Ilyen nagy címletű bankjegyet a görög bank még nem bocsátott ki.

Zágráb. (MTL.): Athéni hír szerint a rendőrség pénzhamisító bandát tett ártalmatlanná. Angol fontot és francia aranypénzt hamisítottak még pedig olyan sikerrel, hogy a megtevesztettek száma igen nagy.

BEHÍVTÁK KATONAI SZOLGÁLATRA A FASISZTA VEZETŐKET

Róma. (MTL.) Behívták valamennyi volt fasiszta tartományi párttitkárt, helyettes titkárt, valamint a gyári megbízottakat katonai szolgálatra.

A faszizmus világcsatája

Irtá: dr. Paál Árpád

Az olasz faszizmus külső megjelenési formáinak eltörlése szapora munkával folyik. Mussolini lemondása óta. Még Mussolini személyének udvariasság őrízete vétele is mintegy beletartozik az eddigi húszéves fasiszta arculat elburkolásába. De hozzátartozik az eddigi megjelenési formák eltüntetésébe nemcsak a fasiszta szervezetek felosztása, újságjaik átszervezése és új vezetésbe adása, hanem a jelvények és egyéb külsőségek használatának megszüntetése, többi között még a fasiszta köszönési mód eltüntetése is. Mindezekon kívül még olyan jelenségekről is hír hallatszik, hogy a korábbi fasiszta uralom politikai foglyainak szabadon bocsátása, viszont volt fasiszták fogságba helyezése és bizonyos tüntető magatartások utján a korábbi és az új uralom közötti ellenségeskedés is megnyilvánult.

Mintha ez utóbbi jelenségekből az hangsúlyozódna elő, hogy a változás bizonyos régebbi szabadságok fölleledését jelentené. Ámbar éppen a tüntetésekkel és a változás egyéb nyugtalanságaival kapcsolatban hallatszik az új olasz kormány erélyes intézkedéseinek a parancsoló szava is. Például az, hogy háromnál több embernek nem szabad gyülekeznie; amiből kivehető, hogy korábban ilyen gyülekezési tilalom nem volt, tehát ebben a tekintetben mégis több volt az előbbi rezsimben a szabadság, mint az újabb uralom alatt. Azonban kicsinyesség volna, hogy az élet nagyobb lehetőségeinek, a népelhatározások több önállóságának, szóval: a szabadságnak az arányait az ilyen gyülekezési tilalmak szerint mérjük. Ezek csak rendtartó intézkedések, melyek állandó merevsége talán szabadságfojtó lehetne, de egyébként fegyelmező hatással előmozdítja is lehet annak, hogy a nép a szabadságot okosan és jól tudja használni.

A lényeg az, hogy az olasz nép a maga új uralmából a fasiszta külsőségeket törölte. Hogy ennek a faszizmusnak húszéves egyéb eredményeit is törölni akarja-e, az mindenestre kérdéses. Végére ez a faszizmus volt az, melynek lényege ugyanazt a nemzeti összefogást jelenti, amit az új olasz uralom is akar, de nemcsak egy kizárólagos párt formájában, hanem az egész nemzetösszeség összetartásának a megvalósításával. A faszizmus intézményesen keresztülítette, hogy a munka és tőke ellentéteit kiküszöbölte, az osztályharcos küzdelmek és szembenállások rendszereit megszüntette, s helyette a nemzeti termelés követelményét nemcsak parancssá tette, hanem társadalmi megszokássá és élő szervezetté. A munkaadók és munkavállalók szindikátusai lettek a maguk ügyei szabályozójává, s az állam irányító és

kiegyenlítő közreműködése biztosította, hogy ne egymás elleni hatalmaskodás kerüljön felül a tőke és munka szervezett csoportosulásaiban, hanem a nemzeti termelésben való közös érdek.

A nemzetközi osztályharc helyébe így lépett a nemzeti termelés eszménye és összetartó ereje. Ennek az eredménye volt, hogy az addig gabonabehozatalra szoruló Olaszország mezőgazdasági téren is az önállóság képességeibe jutott. Az se utolsó teljesítmény volt, hogy az összefogott olasz nemzeti erő az ország mocsaras területeit pár év alatt termőterületekké változtatta, ahol mosolygó új városok emelkedtek. Ezekkel a mocsarakkal évszázadok óta folytattak hiábavaló birkózást a korábbi kormányzatok és gazdasági rendszerek. Csak a fasiszta uralom tudott ezzel a népnomorító mocsárterülettel megküzdeni, s az olasz földnek ezt a belpokosságát eltüntetni. De az anyaföldnek ilyen visszahódításán, s általában a mezőgazdasági fellendülésen túl az ipari és nagyipari élet nemzetcélsága is egyre nagyobb eredményeket tudott hozni. A külföldi kapitalizmustól való mentesülés egyre nyilvánvalóbban mutatkozott.

Amerika ezért izent hadat a fasiszmusnak. Pedig az bizonyos, hogy a tőke és munka nemzeti irányu összefogásának az eszméje Amerikában is hódított. Hiszen ott is úgy Roosevelt elnök, mint az ő elnökhelyettese, Henry Wallace meggyőződéses híve és akarója az államkapitalizmusnak. Az államkapitalizmus pedig közeljár ahhoz a gondolathoz, hogy az egész nemzet összefogása legyen a termelések intézője. A magánkapitalizmus nagytőkéséi éppen ezért kerültek szembe Roosevelttel, az ő elnöksége kezdő éveiben. Most már kigyeztek egymással, mert a háboru miatt Rooseveltnak szüksége van a nagytökére. Most csak Wallace folytatja harcát a magánkapitalizmussal szemben az államkapitalizmusért.

Anglia is hadat izent a fasiszmusnak. Igen, mert ez a nemzetszervező éppen a Földközi tengeren veszélyeztette az angol világgazdaság útjait. De egyébként Angliában is hódított a fasiszmusnak az az alapeszméje, hogy a társadalom küzdő egyénei sorsát nem lehet további mostoha részvétlenségben hagyni, hanem ezt is nemzeti összefogással kell felkarolni. Az egyén magárahagyatottsága helyett a közösségek gondoskodó joga és kötelessége: ez tulajdonképpen a fasiszmus alapeszméje. Ez az alapeszme (a Beveridge-féle társadalompolitikai tervezet útján) végül Angliába is elért. Evekkel előbb a német, a spanyol, a portugál és más államok területén is diadalmas gondolatát vált a társadalmak közösségi eszméjü megjelöltése. Az olasz fasiszmus elleni amerikai, angol és szovjet kiéleződés valami versenyfutása annak a közösség-uralkodó gondolatnak, mely ma az egész világon ilyen vagy olyan formában, ilyen vagy olyan érdekek tapadásával, de mindenképpen érvényesülni akar.

Persze mindenütt még inkább a materiális érdekek síkján küzd, ezért is dúl a háboru olyan szertelenséggel, mert tulajdonképpen ez az egész világ anyagcsatája. De mihelyt kibontakozik a szellem és a lélek igénye is, az anyagiasságok csatájának át kell változnia a több belátás, a magasabb szellemiség szükségének a megérzésévé. Ott is a természetes emberi

közösségek jogainak és önműködő rendező képességének a fölismérése. A fasiszmust külső formáiban eltorzítják, de ami közösségi gondolatot ez a nemzeti összefogás húsz

évvél ezelőtt megindított, annak még lesz mondani valója és tenni valója nemcsak Olaszországban, hanem a jobb jövőre törekvő egész emberiségben.

Ülést tartott a Rimanóczy-alap felügyelő bizottsága

Erősebb ütemű munkára hívta fel a polgármester az illetékeseket

Nagyvárad, július 31. A Rimanóczy-alap felügyelő bizottsága ma délelőtt ülést tartott, amelyen beczámoltak a közgyűlés által elhatározott és folyamatban lévő munkálatokról. A polgármester felhívta a figyelmet arra, hogy a munkálatoknak erősebb ütemben kell haladniuk, mert a szállodát és a fürdőt az ősszel teljes üzemben kell átadni a közönségnek. A női gőzfürdőt a nyár folyamán teljesen átalakítják s az átalakítási munkálatok alatt a férfi gőzfürdőben naponként felváltva fürödnek a férfiak és a nők. Intézkedés történik a fürdő előtti utcaburkol-

lat rendbehozása ügyében, miután a járdát már kijavították. Hasonlóképpen sor kerül a fürdő csőhálózatának a rendbehozására is. Az üzem kéményének koromtalánítására javaslatot terjesztettek elő az ülésen. Egy készülékről van szó, amelyet más városokban már sikerrel alkalmaztak. Amennyiben az itteni próba után jónak bizonyul, felszerelik a készüléket a fürdő kéményére. Az ülésen végül Papp Lajos beszámolt a fürdő és a szálloda ügyviteléről, amit a bizottság tudomásul vett.

Elrendelte az ügyészség Fritsch Walterné és Benedek Andor előzetes letartóztatását

A többi gyanúsítottat szabadlábra helyezték

Nagyvárad, július 31. Dr. Levente István kir. ügyész ma délután 2 órakor hirdette ki az ügyészség végzését Fritsch Walterné és társai fogvatartása ügyében. Eszerint Kallós Árpádot, akinek ügyvédje dr. Kovács Árpád, továbbá Krammer Sándort, akit dr. Miskovszky képvisel, valamint Tóth Gyutát és Zsenyey Pált, akiknek jogi képviselőjét dr. Hadas Emil látja el, — az ügyészség szabadlábra helyezte, tekintettel csekélymé-

nyük csekélyebb súlyára. Fritsch Walterné és Benedek Andor esetében azonban elrendelte az előzetes letartóztatást. Fritschné védője, dr. Turnovszky Sándor a végzés ellen felfolyamodással élt és nagyobb összegű óvadék felajánlása mellett védence szabadlábrahelyezését kérte. Az ügyészség a felfolyamodást fölterjeszti az uszorabiroshághoz, amely hétfőn, vagy legkésőbb kedden fog határozni az ügyben.

Kinevezte a közoktatásügyi miniszter a tanárvizsgáló bizottságok tagjait

Budapestről jelentik: A vallás- és közoktatásügyi miniszter az 1943-44. tanévre kinevezte a Tanárvizsgáló Bizottságoknak, valamint a Középiszkolai és Polgári Iskolai Tanárképző Főiskolák igazgatótanácsának elnökeit és tagjait. A budapesti középiszkolai tanárvizsgáló bizottság elnöke dr. Kornis Gyula államtitkár, egyetemi ny. r. tanár, a debreceni állami középiszkolai tanárvizsgáló bizottság elnöke dr. Fest Sándor, a kolozsvári dr. Mészöly Gedeon, a szegedi dr. Mester János egyetemi ny. r. tanár. A budapesti Középiszkolai Tanár-

képző Intézet elnöke dr. Kornis Gyula államtitkár, egyetemi ny. r. tanár, a kolozsvári Bartók György, a debreceni dr. Pukánszky Béla, a szegedi dr. Halasy-Nagy József egyetemi ny. r. tanár. Az Országos Polgári Iskolai Tanárvizsgáló bizottság elnöke 1943-44. tanévtől kezdve öt év tartamára dr. Huszti József egyetemi ny. r. tanár, a szegedi állami polgári iskolai tanárképző főiskola igazgatótanácsának elnöke a következő öt évre dr. Fröhlich Pál egyetemi ny. r. tanár.

A magyar Actio Catholica állásfoglalása Róma bombázása ügyében

A Magyar Kurir jelenti: Az Actio Catholica országos elnöksége a következő közleményt adta ki:

A magyar Actio Catholica országos elnöksége legutóbbi ülésén mély fájdalommal emlékezett meg a keresztény világ központjának, Krisztus földi hely-

tartója püspöki székhelyének, az Örök Városnak megrendítő bombázásáról, valamint a hét bazilika egyikének súlyos megrongolásáról. Amikor az Örök Város és lakóit ért megpróbáltatás a Szentatyánk szerető szívét mérhetetlen szomorúsággal tölti el, a magyar Actio

Mozik műsora:

APOLLÓ: Fehér emberek.
BELVAROSI: Magdolna.
CASINO: Emberek a havason.
KORONA: Katyl.

Catholica országos szervezetébe tartozó összes katolikus testvéreink nevében mélyen fájlaljuk, egyben gyermeki ragazkodással imádkozunk a keresztényesség közös atyjáért és könyörgünk az Istenhez megpróbált katolikus testvéreinkért.

Kazal László esete a kegyeletiséte küplével

Az egyik fővárosi lap keddi számában ez olvastam, hogy az Angol Park zenedélutánjain profanizálják és sértő módon emlegetik a katolikus Egyház kimagasló szentjeit. Azt kérte a lap, hogy az inkriminált és sértő részt hagyják ki, mert anélkül is szép és érzékeltető az előadás.

A cikkkel kapcsolatban Kazal László, aki ezeken a különben kitűnő zenedélutánokon az énekdarabokat nagy sikerrel adja elő, most levelet intézett a laphoz, amelyet az teljes egészében közölt:

„Tekintetes Szerkesztőség!

F. hó 28-iki számukban „A közönség szószeke” c. rovatukban kifogásolták a BSzKRI-küplé egyik kitételét, melyben „Szent Péterkét” aposztrofálom.

Ezzel a számmal természetesen nem akartam senkinek a vallásos érzéseit megbántani, minthogy magam is római katolikus vagyok, aki az Egyházat mindenki felett állónak tiszteltem és ismerem el.

Ez a kitétel csak véletlenül került el figyelmemet.

Természetesen a kifogásolt részt a mai naptól kezdve számomból kihagytam és így keresztény szempontból semmi kifogásolni való nem eshet küplémmel szemben.

Hazafias tisztelettel:

Kazal László.

Az érdekes levél szép példája a hiba férfias beismerésének és kiküszöbölésének.

Letette a hivatali esküt a díjnokká kinevezett volt polgármesteri altiszt

Nagyvárad, július 31. A polgármester több szakaltisztet — akik szolgálatuk teljesítése mellett letették a vizsgát a négy középiszkoláról, díjnokká nevezett ki. Ezek közül Darabont József volt polgármesteri altiszt, ma tette le a hivatali esküt a polgármester előtt.

Nagyvárad város legújabb térképe

nagy fali 2 P, kisebb színes 1 80 P kapható a MAGYAR LAPOK kiadóhivatalában

Catania előtt az ellenség teljesen megakadt

Sziciliában a középső és északi vonalon csak egy ponton támadtak az angolszászok. Megélenkült a harcitévőkénység a kubáni hídfőnél, a miuzsi arcvona'on és a Donec középső folyása mentén

Londonból jelentik: (B. T.) Edén kijelentette, hogy minden ok meg van annak fellelésére, hogy az alsóházat még a nyári szünet alatt sürgősen összehívják. A helyzetet bővebben nem magyarázta meg. Edén kijelentése nagy feltűnést keltett.

Vichyből jelentik: (MTI) A Német TI jelenti: Morandt, a híres itói bukaresti követté, gróf Gorgericu volt szenátort szőliai követté nevezték ki.

Bangkokból jelentik: (MTI) A Német TI jelenti: Bose, az indiai nacionalisták vezére kijelentette, hogy ne sokára eljön az idő, amikor az indiai felszabadító hadsereg megjelenik a határon és ekkor megteremtik a hinduk forradalmát.

Továbbra is Orel a harcok közép-pontja

Berlin. (Interinf.) A kubáni hídfőnél, a miuzsi arcvonalon és a Donec középső folyása mentén, valamint Bjelgorod környékén a harcitévőkénység ismét megélenkült. A harcok közép-pontja továbbra is Orel maradt. Amíg a bolsevisták újabb támadásai eredménytelenek maradtak, addig a német csapatok továbbra is kitérték az állásaikban és súlyos veszteséget okoztak a szovjeteknek. A bolsevisták csütörtökön is újabb 106 páncélos vesztek, köztük 99 páncélos az orel-i térségben. A szovjet páncélos veszteségek július 5. óta messze felülmúlják a hétezeret. Ha számolunk is azzal, hogy ezek bizonyos százalékát meg tudják javítani tulnyomórésük akkor is teljesen elvesztett. Az orel-i ívben a bolsevisták csütörtökön a déli szárny ellen széles arcvonalon igen sok támadást intéztek. A szovjet kétszáz páncélossal támadott. A német biztosító csapatok kemény és váltakozó harcokban valamennyi támadást visszavertek és igen súlyos veszteséget okoztak a bolsevistáknak. A német vonalak közé betört 18 ellenéges páncélos megsemmisítették. Egy német repülőgép ütegállásokat támadott. 23 mozsarat harc képtelenné tett. A kubáni hídfőnél, az Azov-tenger és Bjelgorod között a német csapatok támadásai során igen sok foglyot ejtettek és nagy tömegű hadianyagot zsákmányoltak. A szovjet elmentadásokat mindenütt visszaverték Leningrádnál a bolsevisták csütörtökön tulnyomórészt páncélosok és repülőgépek támogatásával támadták a német állásokat.

Berlin. (Interinf.) Sziciliában az angol-amerikai haderők csütörtökön a középső arcvonalon, valamint az északi partvidéken csak egy ponton támadtak. A német csapatok rendkívül sikeres elhárító harcokat vívtak. A kanadai és amerikai kötelékek súlyos vesztesége már is érezteti hatását. Csütörtökön is eredménytelenek maradtak az amerikaiak azon fáradozásai, hogy az északi part mentén teret nyerjenek. Német biztosító csapatok olyan érzékeny veszteséget

okoztak a támadóknak, hogy az ellenség kísérlete már a német csapatok állása előtt összeomlott. A német csapatok kiinduló állásaikba kergettek vissza az amerikaiakat. Catania előtt a 8 brit hadsereg teljesen megakadt és csütörtökön is lemondott minden harcitévőkénységről. — Az északkeleti irányú ellenséges támadások is megakadtak a tengelyhatalmak ellenállásán. A német csapatok által tervszerűen feladott helyiségek birtokbavétele még egyáltalán nem jelent a közlekedési útvonalak szabad-

ságának megszerzését és a német csapatoknak sikerült elzárni az átmenő útvonalakat. A támadók heves pergőtűzzel kezdték meg támadásaikat. A támadó kanadai és amerikai kötelékek azonban heves ellenállásra találtak és visszavonulásra kényszerültek.

Berlinből jelentik: (MTI) A Német TI jelenti: Az orel-i arcvonalon a német csapatok naponta száz szovjet páncélosot pusztítanak el. A német vonalak előtt megromgált ellenséges páncélosokat különleges alakulatok semmisítik meg véglegesen.

Condor mintájú német harcigépek sikeres támadásai az Atlanti-óceánon

Berlin (Interinf.) Condor mintájú német messzjáratau harcigépek az Atlanti-óceánon megtámadtak egy brit hajókaravánt, amelyet sok brit repülőgép biztosított.

A rendkívül erős elhárítás ellenére már az első támadás során több találatot értek el, amelyet robbanások követtek. A hajó elsüllyedt. Ugyanakkor egy másik hétezer tonnás kereskedelmi hajót is három bombata-

látat ért. Egy 3.000 tonnás gőzöst két bombatalálat ért. Egy ellenséges gépet lelőttek. Egy német gép nem tért vissza.

Rómából jelentik: (MTI) A Német TI jelenti: Az olasz főhadiszállás közli: Sziciliában tovább folynak a súlyos elhárító harcok. A sziget keleti részein motoros egységeink visszaverték ellenséges egységek támadását. Az ellenséges légi erő több olaszországi helység felé repült be és Campania helységeit támadta. A ledobott bombák csekély kárt okoztak. Az ellenséges légi alakulatok 11 gépet vesztek.

Berlinből jelentik: (MTI) A Német TI jelenti: A Berliner Börzenzeitung ismerteti egy kozák zászlóalj harcát és munkáját a német véderő oldalán. A kozákok résztvettek a téli harcokban, valamint a bandák elleni harcban és ezenkívül még a földművelő lakosságot is segítik.

Cáfolják Olaszország és a szövetségesek közötti fegyverszünet híreit

Az Itália c. lap ír'a: Minden rendelkezésre álló eszközzel megvédelmezzük Sziciliát

Hitler ajándékot küldött Mussolininek születésnapja alkalmával

Berlinből jelentik: (MTI) A Német TI jelenti: A Führer Nielsche összes műveit küldötte a Duce-nak hatvanadik születésnapja alkalmával személyes ajándékkul.

Chiassoból jelentik: (B. T.) Olaszország és a szövetségesek közötti fegyverszünet híreit olasz és angolszász részről is megcáfolták.

Rómából jelentik: (B. T.) A kormányhoz közelálló körökben hangoztatják, hogy sem Churchill, sem Roosevelt nem változtatott a casablancái formulákon, amelyeket Olaszország nem fogadhat el.

Távirattal visszahívták Benedetto Croce-t régi tanári székére

Amszterdamból jelentik: (MTI) A Német TI jelenti: Hull pénteken a sajtóterkezesleten kijelentette, hogy az egyesült nemzetek továbbra is ragaszkodnak a feltétel nélküli kapitulációhoz — jelenti a brit hírszolgálat.

Rómából jelentik: (MTI) Az Itália című lap, amelyet Cavour gróf alapított 1859-ben és hosszabb szünet után most ismét megjelenik a következőket írja:

Az utóbbi napok nagy eseményei nem felejtetik el velünk, hogy háboruban állunk. A háborút folytatjuk és hadseregünk minden rendelkezésre álló eszközzel védelmezi a megtámadott Szicília földjét. Azzal a keménységgel szemléljük a háborút amely abból a tényből merít erőt hogy szabadok vagyunk és urai jóvónknak.

Rómából jelentik: (MTI) A Stefani jelenti: A hivatalos lap közli a hadügyminiszter rendeletét, amely szerint az olasz vasutak, posta, táviró és távbeszélő, valamint a rádió személyzetét militarizálják.

Rómából jelentik: (MTI) A Német TI jelenti: A külön törvényszékek hatáskörének a katonai törvényszékek hatáskörébe való átutalása óta az első ítéletet a firenzei törvényszék hozta. Egy riasztó híreket terjesztő egyént félévi fogházra ítélte a törvényszék.

Párizsból jelentik: (MTI) A Stefani jelenti: A fasiszta pártnak az olasz minisztertanács által elrendelt feloszlata keretében Párizsban az olasz kormány képviselőjének jelenlétében feloszlatták a párizsi fasciót. A Párizsban lakó olaszok sportegyező

szervezetét a konzulátus alá rendelték.

Rómából jelentik: (MTI) Behívták valamennyi volt fasiszta tartományi párttitkárt, helyettes titkárt, valamint a gyári megbizottakat katonai szolgálatra.

Rómából jelentik: (MTI) A Stefani jelenti: A népnevelési miniszter Amedeo Tosti tanárt, az olasz sajtószolgálat főigazgatójává nevezte ki.

Milánó. (Bud. Tüd.) A közoktatásügyi miniszter visszahívó táviratot küldött Benedetto Croce olasz filozofusnak, amelyben felajánlja régi tanári székét. A Coriera della Sera annak a reménynek ad kifejezést, hogy Fermi világhírű olasz tudóst is visszahívják.

Keresztény magyar

keresztény

magyarnál vásárol!

Bármilyen

Ingtalan

adásvétel, csere vagy bérlet-
ügynben bizalommal keresse fel!

MEZEI ingatlanforgó irodát
Nagy Sándor u. 19. Telefon 27-70

Tüzelőanyag

télre otthon készítse elő. Kérjen prospektust a szabadalmat nyert póttüzelőanyagról. 50 fillér bélyeg melléklendő. **Lének Ottó-kár**, Kolozsvár, Szt. László-u 17.

Ma délután eltemették Diamandi Viktoriát

Nagyvárad. Diamandi Viktoriát talán mindenki ismerte a városban. Itt élte le életét s úgy a jó módban, mint szűkösebb anyagi viszonyok között szívélyes és szerzetreméltó modorával csak barátokat szerzett. Halálát, mely csütörtökön hajnalban következett be, mindenütt mély megilletődéssel fogadták.

Diamandi Viktória előkelő családból származott. Édesapja Diamandi József a Bihorczana bank igazgatója volt, édesanyja pedig Geneszy Pirocska, Szilágyosmlyó volt polgármesterének a leánya.

Az elhunyt éveken keresztül a városi kulturális bizottság megbecsülésként örvendő tisztviselője volt Szabad idejében irodalmi munkásságot fejtett ki. Több verseskötete jelent meg, két színdarabját pedig a Szigligeti-színházban adták elő. Temetése ma délután 5 órakor volt a Rulikovszky-temető kápolnájában.

Újabb tizenkét könyvtárat állított fel a Népművelési Bizottság

Nagyvárad. A városi Népművelési Bizottság — mint ismeretes — husvét táján 25 könyvtárat létesített. Röviddel a könyvtárak megnyitása után, a bizottság felfolyamodására, az illetékes felsőbb fórum módot nyújtott arra, hogy újabb könyvtárakat létesítsen s az olvasókörök számára megfelelő könyvanyag igérkezett. Az alig egy hónappal ezelőtt érkezett könyveket a bizottság természetesen osztályozta, kiosztotta és négy hét alatt még újabb 12 népkönyvtárat létesített. A Népművelési Bizottság intézkedése folytán újabbban a következő egyesületek alakíthatják meg olvasóköriüket:

Városi vízművek munkásszervezete, Óssi-telep munkások szervezete, Réti Református ifjúsági munkások szervezete, Városi Villamosművek munkásainak szervezete, Horthy Miklós Oncsatelepi Munkásszervezet, Nagyvárad nyomdászok szervezete, Magyar Ház munkásszervezete, MAV munkásszervezet, Carmen cipőgyári munkások szervezete, Nagyvárad Velecei Római Katolikus Munkásszervezet, Bonczos Miklós Oncsatelep munkásszervezet, Városi Vasut munkásainak szervezete

Szolgáltatás gyógyszertárak:**I. CSOPORT:**

ARANYKERESZT gyógyszertár, Gróf Teleki Pál-u. 2. (Zsigmondovits és Martinovich) 16-32.

KORONA gyógyszertár, Hitler Adolf-utca 1. (Dr Rácz Rezső) 13-76.

DIANA gyógyszertár, Ghillányi-u. 10. (Sebestyén A.) 32-58.

SESTYÉN A. gyógyszertár, Mikszáth Kálmán-utca 52. (Dr Raáber A.) 14-44.

A gyógyszertárak éjjeli szolgálatát szombat reggeltől a következő szombat reggelig tart.

Szennyben és macsárban tenyészik a gyermekbénulás kórokozója**Még nem sikerült a betegség ellenszerének kitermelése**

A legborzalmasabb ragályos betegségek egyike a gyermekbénulás. Evtizedeken keresztül hiába keresték a kórokozóját, mert tudományos megállapítás szerint oly kicsiny, hogy még a legjobb mikroszkóppal sem lehet megtalálni. A betegség rendszerint mint tömegjárvány lép fel és legalább 20 százalék halálos áldozatot követel. Az életbenmaradókban gyakran bénulás lép fel, amely gyógyíthatatlannak bizonyult.

Már 1913-ban azt hitték két orvos, névszerint Flexner és Noguchi, hogy sikerült kitenyészteni a gyermekbénulás kórokozóját, azonban a tudományos világ — mint utóbb kiderült, teljes joggal — nem ismerte el helytállónak felfedezésüket. Még húsz év kutatómunkájára volt szükség, míg végre két svéd tudós Tiselius és Hard láthatóvá tették a betegség vírusát. A berlini Siemens kutatóintézet virológiai elektromikroszkópja segítségével egéragybóli és emberi gerincvelőből készített preparátumokkal folytatták kísérleteiket. A vizsgálatra kerülő anyagot olyan egerekből vették, amelyek ragályos gyermekbénulásban szenvedtek. Az volt a fel-

tevés, hogy a betegség kórokozója azonos lesz az egérnél és az embernél egyaránt. Ez a feltevés indokoltnak bizonyult és az egérkísérletek alapján folytatták azután az emberi gyermekbénulás kórokozójának kutatását.

A kórokozó hihetetlenül apró szílacskó, mindössze százczred milliméter a vastagsága. A kísérletek folytatása során ugyanezt a kórokozót sikerült megtalálni emberek, egerek és patkányok ürülékében is. Ez a bélben élősködő kórokozó azonban szerencsére nem támadhatja meg az idegrendszert, de minden valószínűség szerint szintén okoz bizonyos megbetegedéseket. Általában állóvízek, csatornák, szennyvíz-levezetők adják a legjobb táptalajt a gyermekbénulás kórokozójának. Ez a megállapítás máris hatásos fegyvert ad a betegség elleni küzdelem kezébe: egészséges kanalizáció sokban hozzájárulhat a betegség terjedésének megakadályozásához. Természetesen hátra van még a betegség ellenszerének kitermelése, első lépésnek azonban sokat jelent már az is, hogy sikerült a kórokozót felismerni.

Hogyan keletkezik a nátha?**A náthakutatás új útjai**

A nátha keletkezésének kutatása egy félszázad óta majdnem kizárólag bakteológiai vizsgálatokra szorított. Ennek a kutatási iránynak érdeme az ugynevezett Pfeiffer-féle influenza-baktérium felfedezése, ez azonban mégsem hozott megoldást, mert kiderült, hogy a Pfeiffer-féle baktérium influenzamentes időkben is fellép és teljesen egészséges, vagy más betegségben szenvedő emberekben is nagy számban kimutatható. A nátház kórokozói csak bizonyos feltételek esetén tudnak járványt kiváltani. Ezek közé tartozik többek között a meghűlés, például a nyálkahártyáknak hideg levegő belégzése következtében bekövetkező lehűlése, de a mindig jelenlévő baktériumok elszaporodására hatással van az időjárás és bizonyos táplálkozási viszonyok is. A legmodernebb náthakutatási irány elsősorban ezeket a legáltalánosabb feltételeket tanulmányozza.

Az eddigi kutatások, melyeknek központja a Bad Elster-i biklimatikus kutatóintézet, máris meglepő összefüggéseket derítettek fel.

Az egy helyen lefolyó náthajárványok vizsgálata mindenekelőtt kiderítette, hogy a járvány mindig hullámszerű lefolyást mutat, az igazi meglepetést azonban a különböző helyeken lefolyó járványok hullámhegyeinek és hullámvölgyeinek összehasonlítása hozza meg: a hullámvölgyek a legtöbb helyen, sőt ugyszólván majdnem minden helyen ugyanarra a napra esnek, függetlenül attól, hogy a járvány kezdőben, a csúcspontján, vagy már eltűnőben van-e. Ezek a hullámhegyek mindig közvetlenül azon időjárási helyzetek

egyikét követi, melyeket de Ruder kutatásai óta egyéb betegségek kiváltási okainak is szoktak tartani.

Azt is sikerült kimutatni, hogy a náthahullámhegy térbeli kiterjedésében is az időjárás helyzetet követi és vele együtt lép fel vagy marad el. E megfigyelések alapján az eddigi bakteológiai és járványtani tapasztalatok között már nem nehéz a kapcsolatot megteremteni: a közvetlen fertőzés csupán a kórokozónak egyik emberről a másik emberre való elterjedésében fejt ki hatását és a betegség csak akkor lép fel, ha a kórokozót az időjárás helyzet aktiválására serkenti, vagy ha a szervezet ellenálló erejét más tényezők meggyengítik.

A náthakiváltó időjárási helyzetek nagyon különbözők lehetnek. Közéjük tartoznak a más betegségekre is befolyással levő légtömegváltozások, vagy frontok, de különlegesen a nátha szempontjából az átvonuló frontok hiányának is nagy jelentősége van. Ez az ugynevezett magasnyomású időjárási helyzet, mely rendszerint több napon át szokott tartani, télen abban nyilvánul meg, hogy a föld közelségében hideg levegőtömegek ülednek meg, melyek fölött fonszerűen száraz, porrézecséktől mentes, tehát rendkívül tiszta látási viszonyokat eredményező meleg levegő áramlik lefelé. A két levegőréteg határa 600 és 1000 m. között fekszik. A helyzetet azonban bonyolítja, hogy míg egy időjárási helyzet, például egy melegfront azokon a területeken, ahol már náthajárvány uralkodik, hullámhegyet okoz, náthamentes helyek fölött hatástalanul vonul át. Eszerint tehát a náthajárvány hul-

lámserű továbbterjedésére az időjárási helyzet kevés hatással van, de annál nagyobb szerepet játszik a járvány lefolyásának befolyásolásában. A járvány terjedése ezzel szemben a föld felületével mutat szoros kapcsolatot: a medencék és alföldek szemmel láthatólag kedveznek a járványoknak.

Sajnos azonban, ezeknek a tapasztalati megfigyeléseknek kielégítő magyarázatát mindeztideig még nem sikerült megtalálni, úgyhogy fel kell tételni, hogy a nátha keletkezésében és terjedésében még más, ma még ismeretlen tényezők is szerepet játszanak. (MN)

Szappanelosztó kereskedők júliusi elszámolása

Nagyvárad thj. város polgármestere a következő hirdetményt adta ki:

Felhívom a város területén működő fűszer-, szatócs- és vegyeskereskedőket, hogy az alant feltüntetett beosztás szerint augusztus hó 2, 3, 4 és 5. napjain feltétlenül jelentkezzenek a Közelmezői Hivatalban július havi szappan elszámolásuk megejtése végett.

Együttal közlöm a kereskedőkkel és fogyasztókkal hogy az elszámolás megtörténte után július havi mosószappanjegyek el nem fogadhatók, illetve be nem válthatók.

Fenti rendelkezés nem teljesítése vagy megszegése a további szappanellátásból való azonnali kizárást vonja maga után.

1943. augusztus 2-án A—F betűvel kezdődő nevéük,
augusztus 3-án G—L betűvel kezdődő nevéük,
augusztus 4-én M—R betűvel kezdődő nevéük,
augusztus 5-én S—Z betűvel kezdődő nevéük.

40 házat oszt ki a Közléti Szövetkezet a Horthy István telepen

Nagyvárad thj. városi Közléti Szövetkezet értesíti a többgyermekes szegénysorsú családokat, hogy a vitéz Horthy István-telepen ezévből további 40 házat oszt ki hosszulejárati törlesztéses juttatással. Pályázhatnak legalább 4 gyermekkel bíró, lehetőleg katonaviselt, megbízható, nemzeti és erkölcsi szempontból teljesen kifogástalan egyének, akik egészségügyi szempontból is megfelelnek.

Az igénylők kérelmüket nyújtják be Nagyvárad thj. városi Közléti Szövetkezet igazgatóságához címezve Gr. Teleki Pál-utca 3. szám alatt lévő hivatalba 1943 augusztus 30-ig. Ugyanott minden felvilágosítást megkaphatnak.

Nők nem kerékpározhatnak csupasz térdel Bukarestben

Bukarestből jelentik: A bukaresti rendőrség elrendelte a kerékpározó és motorkerékpározó nők ellenőrzését. A nőknek vigyázniuk kell arra, hogy szeles és viharos időben se mutassanak csupasz térdet. A rendőrök felhatalmazták, hogy nyomban a helyszínen pénzbüntetést rójanak ki. Viasszaesés esetén megvonják az engedélyt, a vétkeket pedig kényszermunkatáborban helyezik el. TP

Forrongó erők és ütköző érdekek Távolkeleten

Japan és a két Kina a nagyázsiai térségben

Távolkelet talányával foglalkozik a „Voix des Peuples” egyik utóbbi száma. Szembeszállva azzal az irányzattal, mely csupán az európai háboru eseményeinek szentel minden figyelmet, megállapítja, hogy a távolkeleti háboru jelentős helyet foglal el az általános ellenségeskedésben.

A cikk elsősorban Japan helyzetét boncolgatja. Japan — ugymond — módszeres eljárást folytat aszerint, amint azt a maga sajátos helyzete megköveteli. Nagy katonai sikerei után sokan azt várták, hogy partraszáll Ausztráliában, vagy elfoglalja Madagaszkárt, vagy elindul India meghódítására, hogy ezután megteremtse az összeköttetést Rommel északafrikai seregeivel. Japánnak azonban mindezeknél előbbrevaló dolgai voltak. Rövid és könnyen védhető szárazföldi határokkal biztosította magát. Azután hozzáfogott a kiterjedt és gazdag meghódított területek megszervezéséhez. Érthető az amerikai körök véleménye, mely szerint az idő Japánnak dolgozik. Elég ennek igazolására egyetlen tény, mely mindennél többet mond: a hadviselő felek között Japan az egyetlen, mely bőségesen rendelkezik nyersanyagokkal.

Az egyetlen dolog, ami esetleg — a cikk szerint — veszélyt jelenthetne Japan számára az elfoglalt területeken: a lakosság magatartása lehetne. Mindenesetre a tokiói kormány mindent elkövet, hogy ennek a lakosságnak a rokonszenvét megnyerje. Az erre irányuló erőfeszítések összhangba hozatala céljából külön minisztériumot szerveztek, Nagy-Keletázsia minisztériuma néven, melynek vezetője, Aoki, a hónap elején meglátogatta a hatásköre alá eső területeket. A Fulöp-szigeteken úgy látszik — a cikk szerint — mintha a lakosság egyrésze békétlen magatartást tanúsítana. Tojo miniszterelnök nemrég ott járt, s a helyi közigazgatás főnökéhez, Vargashoz és munkatársaihoz fordulva, sürgette az együttműködés szellemének érvényesítését, melyre a filippineknél törekedniük kell, ha függetlenségüket el akarják érni. Ugyanakkor a szigeteken lévő japan csapatok főparancsnoka, Tanaka tábornok, bizakodónak mutatkozott ezen a téren.

Francia Indochinával kitűnnek Japan kapcsolatai — jelentik ki Tokióban. Hasonlóképpen nyilatkoznak Thaiföldről is, noha egyesek Luang Ribul Songram miniszterelnök lemondását úgy igyekeznek magyarázni, hogy azt nemzeti érzése diktálták. Burmában köztársaságot alakítottak Ba Maw elnökletével. Japan kijelentette, hogy ennek a köztársaságnak függetlenségét még ez év folyamán elismeri. Malajában bizonyos bennszülött hercegeket, akiket az angolok eltávolítottak, a japánok visszahelyezték pozícióikba, a jávaiakat pedig elismerték jogaikban. A Celebes-szigeteken visszaállították a polgári közigazgatást. A körülményeknek megfelelően, Japan mindenütt segítséget hívja a vallási vagy faji rokonságot ez országok lakóival való egyetértés érdekében. Mindenesetre,

jól kihasználja a bennszülötteknek a fehérrel szembeni gyűlöletét.

Kinával már bonyolultabb a helyzet. Kinának tudvalevően két kormánya van: a csungkingi, mely harcban áll Japánnal (Csungkingban székel egyébként jelenleg a sanghaji terrorista koreai kormány is) és a nankingi, amely Nippon szövetségese.

Nanking-Kina, melynek vezetője Sun Jat-Sen kiváló tanítványa, Van Csing-Vei, — két csoportból áll. Az északi, mely Ho-pej, San-si, Santung, Honan és Kiang-su tartományokat ellenőrzi, saját kormányzattal bír és a pekingsi politikai tanácstól függ. Mindamellett alá van vetve Nankingnak és elnöke, Vang-Tang tagja a nankingi legfelsőbb nemzetvédelmi tanácsnak. Északkinában egy sajátos politikai szervezet, a hszin-nin-hui helyettesíti a Kuo-min-tangot, s feladatai közé tartozik, hogy felszabadítsa Kinát az európai kizsákmányolás alól, harcoljon Csung-king ellen és együttműködjék a japánokkal.

A másik csoport 1943 május 6-án, vagyis Kiu-Kiang polgári kormányának beiktatása óta — öt tartományt foglal magában: An-huei, Hupé, Fukiens, Cse-kiang és Kiangsi tartományokat. Nanking-Kinát Japan tudvalevően az 1940 április elsejei béke óta nem mint meghódított, hanem mint szövetséges országot kezeli.

Csungking-Kinának az erre irányuló jelentékeny erőfeszítései ellenére sem sikerült eddig az önállósítást megvalósítania. Szüksége van tehát a szövetségesek segítségére. Nagybritanniától és az Egyesült Államoktól Kina csak légi uton, vagy a kasmiri és assami uton át kaphat segítséget, ami vajmi kevés. Közvetlenebb segítségre volna szüksége, nevezetesen, egy Japan elleni hatékonyabb katonai akcióra. Bizonyára ezért utazott Csungkingbe felesége is Amerikába. Erről az oldalról azonban ugylátszik nem kapta meg Kina azt, amit kétségbeesett ellenállása alapján joggal elvárhatott volna: a szövetségesek elsősorban Európára gondolnak, ami csolódást okozott Csungkingnak.

Az egyetlen ország, amely nehézség nélkül elláthatná Kinát élelmiszer- és hadianyagutánpótlással, a Szovjetunió; Moszkva azonban békében él Tokióval. De vajjon a kínai kérdés nem elsőrangú eleme-e a szovjet-japan viszonyoknak? Vagy a Szovjet által Kinának nyújtott segítség nem a japan hatalom mérséklésének egyszerű eszköze-e? Avagy Moszkva nem óhajtja-e győztesként látni Kinát Japánnal szemben? Kétségtelenül igen — adja meg a feleletet a kérdésre a „Voix des Peuples” cikke — ha Kina kommunista lenne. Azonban Csungkingnek a kínai kommunista hadsereg tekintetében tanúsított magatartása nem enged a Kremlnek semmi illúziót. Azonkívül, a Szovjet nem felejt el, hogy az orosz polgárháboru befejezése óta berendezkedett külső Mongóliában, sem azt, hogy ő diktálja a maga akaratát Sin-kiangban, tehát két névlegesen kínai tartományban. Tény továbbá az is, hogy Kina az egyetlen

ország, mely mélyen behatol egészen az orosz kolosszus szívéig, s amelynek a határai viszonylag közel vannak a nagy szibériai államalakulathoz, a szovjet hatalom alapjához. Mindezt jól tudják Moszkvában. Innen magyarázhatók a szállongó hírek, melyek szerint a Szovjet nem szállít többé Kinának.

Ami Kina háboruját illeti, itt — a cikk szerint — egy eredeti jelenséggel állunk szemben. Eszerint: Kina egy eszményért küzd, és pedig úgy a szellem, mint a fegyverek erejével. Nem arról van szó, hogy meghalnak a hazáért — amint azt Európában mondanák. A kínai eszménykép sokkal régebbi eredetű és Csungkingben találta meg a maga megvalósítóját. Kina azért védekezik, hogy megőrizze azt a lelkiert, amelyet Kong-Cse szabaddított fel egykor és amelyik lehetővé tette a kínai népnek, hogy önmaga maradjon minden lázongáson és forrongáson át. Hasonlóképpen Csungkingiek is visszahelyezték becsületébe a confucianizmust az „új élet” mozgalommal párhuzamosan. Nem törekszik másra, mint egykor Kong-Cse, hogy fentartsa a mult hagyományait a modern világ által megkövetelt szükséges feltételek között.

Végső elemzésben: a Japánnal való

megbékélés előfeltétele egy szellemi megegyezés. Az ut a megértésig hosszú lesz, de nincs kizárva.

Várható-e, hogy Japan háboruba lép a Szovjetunióval, akár, mint a hármasegyezmény aláírója, akár a kínai kérdés miatt? — teszi fel az újabb kérdést a „Voix des Peuples” cikke, s feleletül megállapítja, hogy a japán és orosz érdekek alig keresztezik egymást. Mindenesetre fennáll közöttük bizonyos rendszerbeli ellentét, ez azonban még nem elegendő ok a háborura. Másrészt, Tokióban ismerik az orosz erőt. Tudják, hogy Szibéria nem pusztá többé, hanem nagy ipart létesítettek ott, amely holnap talán már elárastja cikkeivel Közép-Ázsiát, Indiát és Kinát. Szibériában ma talán 20 millió ember él, akiről mégsem lehetne őszintén azt állítani, hogy valamennyien száműzöttek. Egy partizánharc itt sokkal veszélyesebb lenne, mint Kinában, a kínálkozó eszményi búvóhelyek folytán.

Bárhogy álljon is a helyzet, ha a Japan és Szovjet-Oroszország közötti kapcsolatok nem is éppen idillikusok, de immdnesetre korrektek, amit az is bizonyít, hogy a halászlati egyezményt, mely állandó feszültségek magva, minden nehézség nélkül megújították. Bizonyos kapcsolatok a népek között változatlanok maradnak még akkor is, ha a rendszerek változnak. Ilyenformán — a cikk szerint — egy esetleges szovjet-japan megegyezést sem lehet egészen valószínűtlennek tartani, ha azt az észszerűség és érdek úgy kívánja.

(M. F. V.)

Milyen intézményeket tart fenn a MABI?

Mire fordítja az intézet a 12 milliónyi járulékot?

A MABI hivatalos lapja érdekes kimutatást közöl az intézet gazdálkodásáról. Ugy mint azt az OTI is bevezette, a MABI is igyekszik azt a köztudatba belevinni, mi mindent fordít tagjai jólétére. Sokan ugyanis azt hangoztatják, hogy a betegbiztosító intézetek pénztárába befolyó millióból alig kap vissza valamit a tag és a hatalmas összegeket eladminisztrálják. Az OTI minden évben pontosan kimutatja, mennyit kapnak vissza a tagok a befizetett járulékból és ezekből az adatokból kitűnik, hogy az intézet tényleg elismerésemelőteljesítő intézményeket végez. Most a MABI is kimutatja, hogy a befolyt 12.7 millió pengő járulékot mire fordítja. Táppénzre például 1.3 millió pengőt fizetett ki, kórházi és szanatóriumi ápolásra kerekén 3 milliót, gyógyászati eljárásra 2.1 milliót, orvosi költségekre több mint 1.6 milliót, rendelőintézeti és temetkezési költségekre 800.000, szülészeti támogatásra 700.000 pengőt. Az ügyviteli és egyéb költségek 1.7 milliót tettek ki. A megtakarításokat a MABI értékálló és a tagok további jólétét biztosító beruházásokra fordítja. Egyre gyarapítják a betegbiztosítási ág tartalékalapját. A legutóbbi időkben Parád-fürdőn 25 ágyas gyógyüdülőt létesítettek és egy újabb üdülő céljaira ugyanott 20.000 négyzetméteres telket vásároltak. Nagymaroson 150 ágyas üdülőt tart fenn a MABI. Nemrégiben 100 ágyas légvédelmi kórházat rendeztek be. Hajdusobozlón nagykitérjedésű területet vásároltak, ahol a háboru

után korszerű gyógyintézetet létesítenek. Gyöngyösön 13 holdas kertgazdaságot tartanak fenn, ahonnan az üdülotelepek önellátását biztosítják. Törökbalinton 150 ágyas szanatórium van berendezve, melynek önellátását újabb 400 holdas gazdaságból fedezik. (Magy. Tud.)

Hogyan pótolhatók az elveszett hadikitüntetések?

A honvédelmi miniszter rendeletileg intézkedett az elveszett hadikitüntetések pótlásáról. Az utóbbi időben ugyanis többször fordul elő, hogy egyesek elfogadható indoklás nélkül elveszett vagy megsemmisült hadikitüntetések pótlását kérik. Ezt a kérdést a honvédelmi miniszter most olyképp szabályozta, hogy az átnyújtás előtt elveszett vagy megsemmisült kitüntetések hivatalból pótolják. Az átnyújtás megtörténte után csak igen kivételes esetekben és kétségtelenül igazolt elvesztés vagy megsemmisülés esetében pótolják a kitüntetést, ha beigazolódnak az is, hogy az elvesztés az érdekelte önhibáján kívül történt. A már tulajdonban átadott kitüntetés megőrzése ugyanis az illető kötelessége és egyéni gondja. (Magy. Tud.)

Jávor Béla:

Igy zajlik az élet a strandon...

Kerékpárok hosszú glédája áll a Strandfürdő előtt s a villamos is ontja magából a fürdőzőket. Most van a szezon teteje... Magam is felkapok minden kora délután bicikliparipámra, a vázra ültetem a kislányomat és száguldok végig az árnyas fasoron a fürdő felé. Kedves út ez, egyfelől a Bunyitay liget virágai virítanak rá az emberre, másfelől a Körös tükre csillan meg a parti füzesek között, az ember észre sem veszi a rendőrt, csak mikor már szinte rajta a kormányon a keze:

— Tessék megállni uram, nem szabad gyereket vinni a biciklín.

Engedelmesen leszálok, a kislányom gyalog poroszkál tovább, a rendőr pedig már írja is a noteszbe a nevemet, pedig eleget érveltem neki, hogy kizárólag a háborús guzdlakodás vitt rá erre a kihágásra, amelyben immár visszaeső bűnös vagyok: a gyerek cipőtalpát akartam kímélni...

No nem baj, mégis csak megérkezünk a strandra: behelyezik kerékpáromat a glédába és az előcsarnokban elbűcsüszöm a gyerektől. Ő a hölgyek vetkezője felé tart, én a férfiakéba s bent a medencénél találkozunk megint, ahol már nagy élet van ilyenkor.

Minden nap új örvendezéssel vegyülnék a fürdőzők tömegébe, mert olyan városban nevelkedtem, ahol nem ismerik a szabadfürdő örömeit s azért nagyon tudom méltányolni, hogy Váradon kedvére válogathat az ember: itt van a városi strand, aztán a gátak vidékének kedves félvad-fürdője, nem is szólva a püspökfürdői hullámról, meg a Félix medencéjéről, amelynek langyos vize borús időben remekül kárpótol a kimaradozó napsugárért. Külön öröm látni itt a fürdővonatok furge közlekedését s a bájos hátteret, amit a Macskadomb és a Kálvária lejtőjének zöldje fest széles esettel a tarka kiképzésű strandnak... A domb alatt elhúzódó komoly személyvonatok látványa is üdítő valahogy a strandolás lustálkodás tőlenszögben: az utasokkal teletömött ablakokból vidám integetések üdvözölnek minket, mi közel-lábbal integetünk nekik s közben az utasok azt gondolják, hogy milyen irigyléreméltóan jó dolgunk van nekünk, mi pedig őket irigyeljük a megszűntégekkel való uralkodás élvezetért... De ahogy tovább zúg a gyors, minden alkalommal eldöntött magamban, néha már csak a tudat alatt imbolgó megállapítással, hogy mégis csak jobb nekem, bolond, aki üdülni utazik innen, mert hol van még egy nyaralásra annyira alkalmas város a világon, mint a mi Nagyváradunk.

A strand mindenesetre a legáltalánosabb és legkedveltebb nyári szórakozási alkalom. S a nagyváradai partfürdő, ha nem is tartozik a legmodernebb berendezésűek közé, kielégíti az igényeket. S bár az idősebb korosztály is hozzánevelődött a strandolás örömeihez, mégis az ifjúság dominál a napsütéstől szinte szikrázó porondon, a medence nyugtalan hullámlásában, Körös-uszoda sodrásában, a park árnyas helyein és a zuhanók jéghideg zuhatagában...

Néha túlságosan el is hatalmasodnak kedvteléseik s akkora port vernek fel, hogy már közbe kellett lépni ellenük. A játszótéren letiltották a futballozást, ezzel szemben azonban megígérték a polgármester, hogy a tornaszerek területén újabb játszó- és torna-alkalmatosságokat fognak beállítani.

Helyesebb is: a strandon inkább a ke-

vesebb helyet igénylő játékokat és az atlétikát kell előnyben részesíteni. Akad is atléta, akinek mutatványait néha egész embergyűrű veszi körül. Én is odafurakodok a pázsiton szabad tornát végző két fiatalember közé: hát egy újságíró kolléga áll kezem egy másik fiatalember kezén. Cirkuszba is beillenek. A kölykök áhitattal nézik a nagy teljesítményt.

De engem inkább a szertorna érdekel. Van időm, elsétálok a tornaszerekhez. A mászórúdon épp egy napbarnított, fiatal atlétatermetű férfi mászik szabályos mozdulatokkal, könnyedén fölfelé, fönt előírásosan megüti a gerendát s aztán fürgén lecsúszik ismét. Jobban megnézem s feltűnik, hogy a fiatal atléta halántékánál mintha ezüstösen csillámlana a haj. Szembefordul velem s legnagyobb meglepetésemre az alispánra ismerem a kitűnő tornászban. Most a gyűrűhintára függeszkedik s ott végez nehéz gyakorlatokat... Ezt nem minden nagyapa csinálja utána. Függetlenül attól, hogy rokonszenves látvány: a megye első tisztviselője a strand tornaszerein.

Tovább megyek s egy fiatal vidám csoportban Kemény Gizit, a Szigligeti Szin-

ház kitűnő művészét jédezem fel. Bordó fürdőruhában van. Talán nem sértem művészi érzékenységét, ha megállapítom, hogy így még jobban mutat, mint a színpadon.

— Hát maga miért nincs Hódmezővásárhelyen? — kérdezem.

— Ugy szerződtem, — feleli, — hogy csak olyankor rúccanak le, amikor szükség van ráim. S minthogy az elmúlt szezonban sokat betegeskedtem, aránylag kevés darabban működtem. Legutóbb az Esküvőben játszottam ott.

— Siker?

— Volt, — feleli szerényen.

— S hogy megy a színház?

— Sajnos, elég gyengén. Lehet, hogy a cséplés után több lesz a pénz és nagyobb lesz az érdeklődés. Egyelőre azonban elég üresek a házak. Mondja is az igazgató, hogy ha nem javul a helyzet, többet nem megy oda...

Bízatom Kemény Gizit, akit Zizinek becéz a társasága, hogy mutassa meg nekem úszó tudományát. Nem is kéri magát, fejest ugrik a medencébe s kiderül, hogy ez a ragyogó székesgü, nagyműveltségű, tehetséges fiatal leány egyúttal remek sportlady is. Versenyképesen úszik. Mesebevaló sokoldalúság!

Nézelődök a tarka sokadalomban s leszögezem, hogy nincs is olyan sok csinos hölgy ebben a városban, mint ahogyan a korszón, bálokban s a teljes disz-

Meddig lehet fokozni a repülés sebességét 900 kilométernél megáll az emberi tudomány és a szervezet felmondja a szolgálatot

Az első világháború óta a repülési sebesség fejlődése hihetetlen léptekkel haladt előre. Még 1918-ban a leggyorsabb repülőgépek, a vadászrepülőgépek sebessége alig haladta meg az óránkénti 200 kilométert, ma már a 700 kilométeren is tuljutott. Hasonló a helyzet a magassági repülés legfelső határával is, mely máris erősen megközelíti a sztratoszférát. Vajjon hozhat a jövő ebben az irányban még további meglepetéseket is?

Lényeges növelés már nem várható

Ha nem is számítjuk, hogy nagy magasságokban a repülők életének védelme különleges intézkedéseket tesz szükségessé, tehát a teljesítmény fokozásának élettani határa is van, a sebesség fokozása is olyan törvények függvénye, melyek alapján természettudományi pontossággal ki lehet mutatni, hogy a jelenleg rendelkezésre álló eszközökkel a repülési sebességet lényegesen már nem lehet növelni.

A levegő ellenállása ugyanis a sebességgel köztudomásúlag nem egyszerű, hanem négyzetes arányban növekszik, vagyis a sebesség kétszeres növekedése esetében már négyszer akkora lesz a háromszoros növekedése esetén már kilenceszer akkora lesz és így tovább. Az aerodinamikussal alakmegválasztással, az ugynevezett áramvonalal ugyan csökkenteni lehet ezt az ellenállást, azonban itt is áthághatatlan

határookra találunk. Ehhez járul még, hogy a levegő „szívós”-sága a légáramnak kitett részekben dörzsölést vált ki és a gépnek természetesen nem lehet olyan alakot és felületi simaságot adni, hogy ezt a dörzsölési ellenállást bizonyos határon túl ki lehetne küszöböllni: a repülőgépek minden formában érintkezésben kell a levegővel maradnia.

Meddig érvényesek a mai szabályok?

Kleinwächter professzor, a német aerodinamikussal számításai szerint a legjobb mai modellekkel a levegőellenállás még mindig kétszer akkora ugyan, mint a dörzsölési ellenállás, ez azonban csak a mintegy a hang terjedési sebességének határáig, azaz körülbelül óránkénti 1200 kilométerig érvényes.

Itt a repülőgép körüli légáramlás már alapvetően megváltozik, még pedig olyanképpen, hogy a levegő összenyomhatósága játssza a legnagyobb szerepet. Minthogy azonban a hang terjedési sebessége ritka levegőben, azaz nagy magasságokban a fenti határ alatt van, a helyzet a ritka levegőben nem jobbra válik, mint ahogy általában várná az ember, hanem kedvezőtlenebbé.

A hajtómotor szerepe

A repülőgép sebessége függ ezenkívül a hajtómű erejétől is. A motorok fejlesztésének határait itt is már előre lehet látni. A jelenleg 2000 lóerős teljesítménnyel dolgozó 24 hengeres motor teljesítményét a legjobb esetben is csak 3000 lóerőre lehet növelni, a technikai terjedelemben legújabbban javaslatba hozott 42 hengeres motor leg-

Vámörlesztés

végeztesse a

Várad malomban

Kocsán János-utca 21 szám.

Telefon: 12-25.

Vámgabonáját

a fejadagnak megfelelő mennyiségben

ingyen tároljuk.

ben való megjelenés egyéb területein gondolná az ember. De eszembe jut Rodinnak, az emberi testalkat nagy ismerőjének megállapítása: A tökéletes női természet egész nagy ritkaság. Csak egészen fiatal lányoknál található, azoknál is alig pár hónapig tart.

A sebesség élettani határa

Ilyen nagy sebességeknél érthető módon már a sebesség élettani határának kérdése is felmerül. Könnyű belátni, hogy 900 kilométeres sebességgel sem fel- sem szállni nem lehet, még akkor sem, ha a repülőter futópályája elég nagy lenne ehhez. Ilyenképpen gondoskodni kell arról, hogy a felemelkedési és leszállási sebesség 200 kilométeren alul maradjon. A legnagyobb problémát azonban a fordulónkon fellépő centrifugális erő okozza, amely a vért a láb ereibe hajtja, úgy, hogy a szív és fej hiányos vérellátása miatt enyhébb esetekben látási zavarok, súlyosabb esetekben ájulás és szivbénulás lép fel. A pilóta helyzetének megfelelő megválasztásával a centrifugális erő hatását csökkenteni lehet ugyan, az így felemelt felső határ átlépésére azonban már nem marad semmiféle lehetőség. (MN)

Üzen az otthon!

Válaszolnak a nagyváradi asszonyok a honvédeknek

Irigykedve tekintenek azokra, akiknek üzenete megjelenik a Magyar Lapokban

Nagyvárad, július 31. Mai számunkban is folytatjuk a tegnapi megszakított tábori postánkat. Mindig újabb és újabb kedves tábori lapok és levelek érkeznek. A legnagyobb örömmel foglalkozunk velük. Külön örömet jelent az, hogy olvasóink körében szintén a legmelegebb fogadtatásra talált a tábori posta. Sokan kifejezték már abbéli véleményüket, hogy a lapban legkedvesebb olvasmányuk a tábori posta sok-sok üzenete.

Mai tábori postánk üzenetsorozatát Fekete István (tp. F 458) levelével kezdjük el, Fekete István így ír:

„T. Szerkesztőség! Az irigység csúnya dolog és most, sajnos, én magam is beleestem ebben a csúnya hibába, dacára annak, hogy otthon soha eszembe sem jutott az ilyesmi. De hát itt a messze idegenben az ember egyebet sem csinál unalmában, mint a másik bajtársát figyeli, hogy az mit csinál s ha látja, hogy az valamilyen fortélyal kiemelkedik közülünk, akkor már elönti a sárga irigység. Ilyen csúnya betegségben vagyok most én is, mert Lamanész Józsi bajtársam újságírói sikere azá tesz. Elhatároztam, hogy addig nem nyugszom, amíg az én nevemet is nem olvasom b. lapjokban. Ugy gondolom, hogy most kell megragadnom az alkalmat, míg katoná vagyok, mert odahaza ez már nem igen fog sikerülni, legfeljebb, ha a büntetőtörvénybe ütköző dolog csinálnék, ezt pedig nem szeretném.

Az egész, amit közölni szeretnék b. lapjokban, az csak egy kis üzenet feleségemnek és családomnak Nagyvárad, Csokonai utca 33. szám alá és hátyám-nak a Kinizsi Pál utca 15. sz. alá. Üzenetem a következő: Hála Istennek, jól vagyok. Sokat imádkozom, hogy a jó Isten tartson meg benneteket is jó egészségben, hogy ha eljön a hazatérés ideje, teljes legyen az örömünk. Szeretettel csókolok mindenkit.”

Fekete István azután arra kér, hogy az üzenetet tartalmazó számból küldjünk egy példányt feleségének, majd így folytatja:

„Csak egy pár soros kis üzenetet akartam küldeni s íme milyen hosszúra nyúlt a levél. Pedig még mennyt tudnék írni az itteni viszonyokról, a tájról, az emberekről, szokásokról, bajtársaimról, de hát lesz itt közöttünk bizonyára nálamnál jobb pennafergató, aki ezekről is beszél számomra. Kérésim teljesítéséért előre is köszönetet mondok. Teljes tisztelettel: Fekete István.”

A kedves levélre csak annyit válaszolunk, hogy örömmel veszünk minden hírt, minden írást a frontról. Csak küldjön minél többet. Kedves leveléért külön köszönetet mondunk.

Bodó Lajos tizedes (tp. F 458.) így ír: „Mélyen tisztelt Szerkesztő Ur! A messze orosz földről azzal a kéressel fordulok a Szerkesztő Urhoz, hogy kedvelt lapjokban „Üzen a front” rovatukban

emlékezzen meg rólunk is. Mi itt is mindig nagy szeretettel és örömmel olvassuk a Magyar Lapokat. Üzenjük messze orosz földről, hogy az itt lévő erdélyi magyar honvédek legjobb katonai tudásunkkal azon vagyunk, hogy mielőbb győzelemmel koszorúzott zászlókkal térhessünk vissza hazánkba, a drága magyar földre, ahol szeretettel várnak bennünket. Amíg itt vagyunk, addig magyar katonához méltóan harcolunk és a fegyvert ki nem adjuk kezünkől. Vigyázzunk a magyar honvéd becsületére, hogy most is a világ első katonái között emlegessenek bennünket. Mi külön büszkék vagyunk arra, hogy nagyváradiak vagyunk. Üdvözetünket küldjük szüleinknek, testvéreinknek és a hozzátartozóknak, minden nagyváradi ismerősnek. Bodó Lajos tizedes.”

A tizedes úr üzenete után még azt kéri, hogy küldjünk egy lappéldányt a Székely szövődébe Dézsi Irénke úrnénak. Hogy miért? Azt nem tudjuk, csak úgy gondoljuk. De a kérést természetesen teljesítjük.

Oláh Sándor honvéd (tp. K 743.) a következőket írja: Üzenem Felsődernára, a bányaüzembe Oláh Sándornának, Szentgyörgyi Józsefnek, családjának és munkatársainak: Édes Nusim! Kívánom a jó Istentől, hogy üzenetem a legjobb egészségben találjon. Szeretnék már látni. Nagyon sokat gondolok haza. Sokszor eszokolok. Józsi! Magának is kívánok jó egészséget családjával egyetemben. Aki olvassa ezt az üzenetet, adja át a címzeteknek. Munkatársaimnak kívánok jó szerencsét. A bányavezetőt, a művezetőket és munkavezető-

ket tisztelettel üdvözlöm. A leventeifjúságnak is jó munkát kívánok. Sok üdvözzettel Oláh Sándor.”

Ugyancsak Oláh Sándor tábori lapján üzen Pocsay János honvéd Nagyváradra. Feleségét eszokolja, ugyszintén kislát, édesanyját, nővéreit, sógorát, Mariska nénit, a kis Pistát és Béláékat.

Papp László honvéd (Nagyváradra) eszokolja szüleit, testvéreit, sógorát, a kis unokatestvéreit és üdvözlö az összes ismerősöket.

Óri Lajos honvéd eszokolja feleségét, kislát, szüleit, testvéreit, sógorát és üdvözlö az összes ismerősöket.

Kiss Károly honvéd üzeni Szalárdra feleségének, kislányának, szüleinek, hogy jól van. Jó egészséget kíván mindnyájuknak. Csókjait küldi. A rokonokat és az ismerősöket üdvözlö.

Mai tábori postánknak nem is lehetne méltóbb befejezése, mint az a válasz, amelyet Gyapay Józsefné küld a nagyváradi honvédek tegnapi üzenetére. A válasz így hangzik:

„Drága hős katonáink! Higgyétek el, hogy mi mindannyian igyelekszünk és akarunk méltóak lenni hozzátok. Erősek vagyunk és ha néha erőt is vesz rajtunk a csiggedés, ez csak átmenetileg történhetik meg velük, mert utána még erősebbek leszünk. Küzdélmis órátokban bátorítson benneteket az a tudat, hogy mi itthon megálljuk a helyünket. Tudunk küzdeni és lemondani, ha kell áldozatot is tudunk hozni hazánkért. A gyermekek miatt ne aggódjatok. Mi szeretjük őket helyetteket is. Nincs olyan gyermek és hitves, aki mindennap többször is ne kialsólná imára kezét a fron-

Az ország egyik nagy gépgyára

vasöntődéje részére önálló nagy gyakorlat-tal bíró

képzett vasöntőmestert

keres, minőségi szer-szám-gépjöntvények előállításához.

Életkor 32-től 50 évig. Részletes ajánlatot képesítés és eddigi működési helyek megnevezésével Biztos jövőre jelégére

Haasenstein és Volger r. t. hirdetőirodába Budapest V. Dorottya u. 8. kér.

ton harcoló férjért és édesapáért. Bizunk abban, hogy a jó Isten mindnyájukat visszahozza hozzánk. Érezteitek meg minden pillanatban, hogy gondolkunk reátok és visszavárunk. Ezt üzenik nektek a nagyváradi magyar asszonyok!”

Gyapay Józsefné, aki a fenti választ a nagyváradi asszonyok nevében megírta, férjének, aki zászlósi rangban szintén hadművelleti területen tartózkodik. (tp. Z. 333.) üzeni:

Ne aggódj értünk, mi mind a hárman jól vagyunk. Ird meg, hogy mikor jössz szabadságra. Nagyon várjuk a viszontlátást. Nagyon sokszor eszokolunk: Feleséged, Lacika és Évike.”

Ezzel az üzenettel zárjuk mai tábori postánkat.

Nem mond le az Ipartestület a leánytanoncotthon tervének megvalósításáról

Érdekes emlékiratot készített egy székelyföldi mérnök a tanoncnevelés érdekében

Nagyvárad, július 31. A nagyváradi Ipartestület — mint megírtuk — előjárósága röviddel ezelőtt foglalkozott azzal a tervvel, hogy leánytanoncotthont létesít és ennek keretei között 14 székely leány ellátásáról gondoskodik. Azt is megírtuk, hogy a debreceni tankerületi főigazgatóság a napokban átiratban értesítette az itteni Ipartestületet, hogy a kiszemelt épület nem alkalmas a tervezett leánytanoncotthon létesítésére.

A leánytanoncotthon kérdése egyébként az ország több városának Ipartestületét is foglalkoztatja. A közelmúltban ugyanis Csizsár Lajos építész-mérnök, a Marosvásárhelyi Magyar Iparos Tanuló Otthon alapítója és elnöke érdekes és nagyfontosságú emlékiratot készített az Erdélyrészi Gazdasági Tanácsnak ajánlva. Az emlékiratot szerkesztője az érdekelt Ipartestületek előjáróságának is megküldte. Szabó Károly, a nagyváradi Ipartestület elnöke szintén kézhezkapta az emlékirat egyik másolatát s így alkalmunk volt nála a különös figyelmet érdemlő memorandumba betekinteni.

Bevezetőjében Csizsár Lajos reámutatott arra, hogy Erdély rendkívüli gazdasági értékek birtokába jutott, talaja erdői tele vannak feldolgozásra váró

nyersanyagokkal. Nem hiányzik semmi Erdély iparosításához. Ezen az alapon ajánlja az emlékirat szerkesztője a Gazdasági Tanács figyelmébe, hogy szükséges lenne fiú-tanoncotthonokat részesíteni internátussal. Ezek az otthonok — írja Csizsár Lajos. — azért szükségesek, hogy ott önképzőkör, könyvtár, az ifjakból vegyesdalkar és esetleg fűvő zenekar létesülhessen. A felsorolt községek a szomszédos községeket magukhoz csatolhatják.

Az emlékirat legérdekesebb és Nagyváradot is közelről érintő pontja, ahol Csizsár Lajos az internátussal párhuzamos leányotthonok létesítésének fontosságát és erre vonatkozó elképzeléseit vázolja.

Mindezekután az emlékirat készítője javasolja, hogy a következő városokban létesítsenek leánytanoncotthonokat internátussal: Nagyvárad, Kolozsvár, Szat-

már, Máramarossziget, Marosvásárhely, Szászrégen, Székelyudvarhely, Sepsiszentgyörgy.

Végül kéri, hogy az illetékesek intézzenek felezőitást a városok társadalmához, egyházaihoz, hogy a fenttartó egyeületet, mely a kérdést szervezni hivatott s kézben tartja, alakítsák meg.

Ami a nagyváradi leánytanoncotthon létesítésének kérdéséről, erre vonatkozóan Szabó Károly ipartestületi elnök kijelentette, hogy a tervet a debreceni főigazgatóság döntése következtében egyelőre függőben kell tartani.

Remélhető, hogy szélesebb körű mozgalom révén azért úgy a nagyváradi Ipartestület terve, mint Csizsár Lajos elgondolásai — legalább részben — mégis megvalósulnak az iparotthonok, sőt az egész magyar ipar jobb jövője érdekében.

Ráctolja a kezesztény ipart!

Szent László nyomda R. T. Nagyvárad

Szép betűkkel berendezett könyvnyomdája készít mindenreim nyomtatványokat, izléses kivitelben.

Rendeléseket felvesz telefonon is a nyomda. Telefon 12-27.

TIHANY

— Balatoni képeslap —

„A Fehérvárra menő hadi útra reá” — amint a tihanyi apátság 1055-ben kelt alapítólevele mondja — ott épült a Balatonba könyöklő félsziget ormán az apátság. Megszuszogató hegymászás után elérjük a hegyfokot s az apátsági templomot. I. Endre alapította a hadi úton erősségnek és a magyar keresztény kultúra promontóriumának. Az alsó templom még őrzi valamennyire régi alakját. A késői román stíl nehézkesebb magyar képviselője. Súlyos, szögletes oszlopok tartják itt a mélyben a fölénk épült templomot és őrzik I. Endre egyszerű faragott kőkeresztet díszített sírlapját. A szögletes oszlopokat egy fantáziadús, de hagyományokat és művészetet semmibevevő apát kerekre faragott faragott kőkeresztel díszített sírlapját. A szögletes oszlopokat egy fantáziadús, de hagyományokat és művészetet semmibevevő apát kerekre faragott faragott kőkeresztel díszített sírlapját. A szögletes oszlopokat egy fantáziadús, de hagyományokat és művészetet semmibevevő apát kerekre faragott faragott kőkeresztel díszített sírlapját.

A felső templom már újkeletű. A XVIII. századi újjáépítkezés barokk emléke. Szép faragványait Stuhlhof Sebastyén laikus testvér készítette szerzetesi életének húsz munkás évében. Az egy darabból faragott hatalmas szőcsék és az orgonakarzat, játékos barokk anyagkálkül a legmegkapóbb. A jámbor fráter Fiorettebe illő fantáziával mintázta meg a szőcsék egyháziatái közül Szent Jeromost. A remete biblia-fordító csupasz felsőteste fölé hatalmas bitorosi kalapot kanyarított jó Sebastyén testvér.

A kolostorban megmutatják a turistáknak IV. Károly szobáját, hol utolsó napjait töltötte junchali száműzetése előtt. A folyosóról egy ablakon át a tó szürkés-kék vizén vitorlásokat bámulok. A vezető udvariasan megkér, hogy ne sőhajtjak olyan sokáig. Nem sőhajtottam, mondom. Ez ugyanis egy merész tihanyi cukrász, aki haboskávával csalogatta még a fürdőzőket is. Addig járt a haboskávés korsó a kútra, míg el nem tört. Altalában nagyon udvarias a visszhang. Leventeköteles koruaknak hazafias verseket mond, 18 éven felül szerelmi dalokkal szórakoztat. A visszhangot irányító bácsinak állítólag szép háza van már.

A balatonvidéki népművészet házába is bekukkantunk. Tornácos, nádtetes halatorkörnyéki parasztház. A Bakony községe nem segíti faanyaghoz a környék lakóit. Építési anyag mindenütt és feltűnően: kő és nád. A házban parasztszobá, magasrapárnázott ágya, faragott székek, buterok és néhány igazán szép rátétes kézimunka és faragvány.

A halbiológiai intézet motorcsónaka nyaralókat hoz a kikötőbe. Kágyólót szedünk, kecskekörmöt veszünk a nagyon szegény Tihany falu apróságaitól. Pár

filléért elmondják a balatoni regét: „...egy szép leány aranyszörű kecskét őrzött Tihany fokán.”

A Sportszálló terraszán halat szeretnénk vacsorázni. Sajnos, későn jöttünk és már elfogyott. Nem nagyon számítnak nagy vendégjárásra. A tihanyi üdülőknek általában háztartásuk van, maga a telep sem nagy. Biztatom a főpincért, hogy a szomszéd fürdőhelyekről biztosan sokan jönnek az esti hajóval, ha híre menne, milyen eleven élet van a Sportszállóban. Háború van kérem, mondja és én igazat adok neki. Így hát csak a mi kis társaságunk hallgatja a kiszűrődő zongorasózt és fordul kettőt a tánc ritmusára a holdfényben. Tizenegy előtt a pincérek figyelmeztetik a vendégeket „Az utolsó hajó, kérem.” A holdvilág fényénél hallgatnak az utasok. Az öntött ölmon úszik a hideg fény s én tanár-kritikus baráttal vitatkozom. A boldogsághoz lelki műveltség kell — mondom. Ah, az emberek belefáradtak a lelki problémákba és a pszichológiai analízisekbe. Vigan használják a civilizáció áldásait és szeretnek könnyen gondtalanul élni. De, — felelem — az élethez nem elég a telefoni tárcsázni tudni. A lélek kapcsolótábláját is ismerni kell. A problémamentes új-

barbár, hogy Ortegát idézzem, — meg fog akadni két tárcsázás között és felteszi a kérdést: kiegyensúlyozott, megelégedett ember vagyok-e? És ehhez már lelki műveltség kell. Nagyjoku gazdasági és szociális jólét mellett is — ha eljön — elő fog kelleni venniünk kulturális hátizsákunkat, falatoznunk és újat kell alkotnunk belőle. Kritikusom nem hiszi, hogy az új-barbárnak inye kívánna a kulturális hátizsák tartalmát. És ha az egész kulturális motyó a levegőbe repül? Akkor is megmaradnak emlékeink, amikből újat építhetünk, makacsokodom. A nagyobb baj csak ott van, ha lelki alkotunkat és emlékeinket is eltörli a tornádó. Nem hagyom magam, új érveket várok oda: az élethez akkor is lelki műveltség kell. A barlanglakó is fölvési a bölényt a szikla falára.

A hold hideg fénybe vonja be a két vitorlázót. A matrózok kötelekkel bajlódnak, én azzal a gondolatokkal, hogy az emberek lassan elhagyogatják a kultúra hátizsákját. Terhes, kényelmetlen nekik. A hátizsákosok lassan egyedül maradnak. Társatlan csodabogarak, fűvészkező örültjei ők a motorbiciklin berregő emberiségnek.

Kiszállunk. A mólóról még visszanezdek a Fehérvárra menő hadi útra épült monostorra. A magyar keresztény kultúra ősi örökléte. S gondolatban helyére billentem a hátizsákomat.

Tátray Barnabás.

396 liter vért adott eddig egy nagyváradi rokkant tiszt

Hetenként egy liter vért is elvehetnek tőle

Nagyvárad, július 30. Piros pozsgás, egészséges külsejű, negyvenöt év körüli férfi mutatkozik be nekünk. De a keze szorításán már érzik, hogy rokkant ember s nem kell sokat vizsgálgatni rajta, hogy megállapítsuk: mindkét keze hibás.

Korkalcsik Károly hadirokkant tiszt.

Az első világháborúban szerezte sérüléseit, amelyben már mint tizenhat éves suhanc küzdött a lengyel légio soraiban, mert egyedül ott vették fel, mint fiatalok, önkéntes jelentkezőt. Okmányokkal is igazolja frontszolgálatát, sőt megmutatja a Toinai Világlapja egy régi számát, amely közli a fényképét egy kitüntetéssel jutalmazott hősi tette alkalmából. Természetesen, amint hadköteles korba növekedett, az osztrák-magyar hadsereg rendes tagja lett s ebben a kötelékben küzdött végig a háborút.

Itt lakik Nagyváradon, a Szaniszló utcában s mint hivatalos iratokkal is igazolja, több váradi kórháznak ő a veradója. Ez a minősége teszi érdekessé Korkalcsik Károly hadirokkant tisztet.

— Ha valaemlyik kórházban olyan képzetű vér átömlesztésre van szükség mint az enyém, üzennek értem

és én rögtön ott vagyok, hogy véremmel megmentsek egy embert az életem.

Mutatja a karját: négy-öt szurás hely is látszik rajta. A vérátömlesztés nyomai.

— Nagyváradon 1941 óta 396 liter vért adtam már — mondja némi büszkeséggel — de a felszabadulás előtt az aradi közpórházban bocsájtottam sűrűn a betegek rendelkezésére véremet, úgyhogy 1938 óta összesen 490 liter vért adtam már.

Hallatlan mennyiség ez ahhoz viszonyítva, hogy az embernek öt-hat liter vére van. Azt mondja: hetenként egy fél liter, szükség esetén — operáció előtt és után — egy liter vért is tud adni, anélkül, hogy ez kedvezőtlenül befolyásolná egészségi állapotát. De azért valami hiba mégis becsusztatott a Korkalcsik Károly nyilvántartásába, mert két év alatt heti egy litert számítva se jön ki 396 liter, amennyi vért ő Nagyváradon tudomása szerint leadott. Mindegy, a heti fél liter vagy egy liter vér átengedése is gyönyörű teljesítmény s ezt ő okmányszerűen is igazolni tudja. Számtalan esetre emlékszik, amikor szerencsétlenségek áldozatait nagy vérvesztések után a biztos haláltól mentette meg vérenek átömlesztésével. Nem változott az érdemen az a körülmény, hogy a vér átengedésének bizonyos szerény díja van, mert Korkalcsik Károly szegénysorsu betegeknél nem csinál anyagi kérdést a dologból.

Nem mindennapi azonban az a regeneráló képesség, amellyel Korkalcsik Károly rendelkezik. Semmi bágyadságot nem érez egy liter vér átengedése után sem, s ha eltelik tíz nap, anélkül, hogy valamelyik kórház igénybe venné a vére, már vágyat

Gépjárművezetőképző (autó és motorkerékpár) magántanfolyam

kezdődik kedden, augusztus 3-án, este 7-kor. Beiratkozni lehet az iskola irodájában d. e. 10-1-ig, este 5-től 6-ig Ritoók Zsigmond-utca 15. szám. Telefon 22-09. (Andrieka garage)

érez, hogy egy kis vércsapalással megkönnyebbüljön.

Ugy látszik főként ez az oka annak, hogy a jövőben is szívesen áll bárki rendelkezésére, aki az ő vére szervezetének felerősítésére használni tudja.

Búgnak a cséplőgépek

Alig hogy a magyar legszentebb munkáját, az aratást befejezte és összegyűjtötte asztagba, máris megindultak a cséplőgépek. Még a hajnali szürke fátyolát a pirkadat el sem oszlatta, máris halk zümmögés, kattogás és sístergés kellemesen duruzsoló lármaja veri fel a falu csendes magányát. Búg a cséplőgép! Ritmikus, csaltogó lármaja a magyar gazda legszebb és legszentebb zenéje.

Mert a sístergő, csattogó zene közepette ontja a magyar föld legdrágább valutáját, az aranyló, drága életet. Igen, az életet. Mert a magyar életnek nevezni véres verejtékű munkája árán kiharcolt, drága magyar rög által termelt acél szemű búzát.

Mennyi félelem, mennyi aggodalom töltötte el a magyar gazda szívét, míg ez az aggodalommal teli várakozás meghozta a szeszélyes időjárás viszontagságait keresztül vészoló drága magyar aratást, az aratásutáni cséplést.

A magyar gazda verejtékes homokkal mosolygó arccal és hálattal szívvél áll a porfelhőkbe burkolt cséplőgép mellett, hogy az évi gondterhes, fáradságos munkájának bőséges gyümölcsét, a föld fizetését csürbe gyűjtse.

Jól tudjuk, hogy verejtékes munka nélkül a föld csak lövst és bojtortjant terem. A magyar ember boldogságának alapja a föld szeretete. Túrjuk, műveljük az édes anyaföldet, még akkor is, ha néha mostohán fizet.

Maradjunk hűek a földhöz. Meglátjuk, hogy az is hű marad hozzáink. Sístergő, csaltogó, búgó cséplőgépből ömlik a sárga, acélos szemű búza. „A kenyér!” A magyar föld ismét kenyeret termelt minden magyarnak. Együtt örül most a gazda, a munkás, az egész magyar nemzet. A nemzet figyelme a zajló világesemények közepette is a magyar falvak felé irányul, ahol a magyar munkás a belső front katonája, a természet elemei ellen gigantikus küzdelem árán ismét kiharcolta a magyar nemzet kenyerét.

E küzdelmet megaldotta a jó Isten. Jó termést adott a magyar nemzetnek. Szeressük ezt a földet, mert nekünk kenyeret ad, melyet apánk nekünk megőriztek és nem csak verejtékkel, de ha kellett, vérel is bőségesen megöntöztek. Ragaszkodjunk ehhez a szent rögöz, bízzunk benne.

Bízzunk benne most, mikor az egész világon véres zivatarok dúlnak.

HOTEL SZABÓ

BUDAPEST, IV. EGYETEM-UTCA 7.

Hotel Szabo a belvaros középpontjában iekszik. Szép, tiszta, világos szobák, minden modern kényelemmel. (Központi fűtés, hideg-meleg folyóvíz, telefon, stb.) Polgári szálló — Polgári árak!

HIREK

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
NAGYVÁRAD,
SZÉLLÁGYI DEZSŐ-UTCA 5 SZÁM.
Telefon: 12-27.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Egész évre 38.40
félre 19.20, egy óra 3.20 pengő.
Postatakarékpénztári csekszámlánk
száma: 72.301.
Késziratokat nem adunk vissza.

Kormányrendelettel felemelték a lapok árát

A miniszterelnök rendeletet adott ki, amely újból szabályozza a napilapok előfizetési és példányonkénti árát. A rendelet értelmében Nagyváradon a napilapok ára a következő: előfizetés havonként 4 pengő 30 fillér, negyedévenként 12 pengő 40 fillér; példányonkénti árusításnál hétköznap 16 fillér, vasárnap 30 fillér. A rendelt augusztus elsején lép életbe, tehát hétfő délutántól kezdve a Magyar Lapoknál is az új árak irányadók.

A kormányrendeletét nem szükséges indokolni. A lapok előállítási ára a fizetések és szükséges anyagok megdrágulása folytán sokkal jelentékenyebb mértékben emelkedett, mint amilyen mértékben a mostani rendelet a lapok árát megállapítja. A Sajtókamara a legalaposabb vizsgálat alá vette a lapok előállítási költségeit és az árkormánybirtoság külön szakértői véleményt szerzett be minden adat tekintetében. Bizonyítást nyert, hogy az előállítási költségek 55 százalékkal emelkedtek, ezzel szemben a lapok sokkal szerényebb emelést kértek. A tisztviselők és magánalkalmazottak fizetését már július 1-én felemelték, a lapok árainak emelésére pedig csak most, augusztus 1-én került sor. A megállapított árak betartását a legerősebb büntető rendelkezések biztosítják, így senki drágábban, vagy olcsóbban nem állapíthatja meg, sem egyes esetekben, sem általánosan.

Előfizetőink és olvasóink meg fogják érteni ennek az intézkedésnek a helyességét és meg fogják hozni azt a kevés ajándozatot, amellyel ez az intézkedés jár. Kérjük, hogy álljanak mellettünk és támogassanak úgy, mint azt eddig tették. Arról nem lehet szó, hogy valaki válogasson olcsóbb és drágább lapok között. Nagyváradon egyedül az Erdélyi Néplap olcsóbb a többinél. 14 filléres példányonkénti árával. Egyébként biztosak vagyunk abban, hogy függetlenségünk, tisztaság és becsületességünk, szociális és népi irányzatunk híveinél pillanatig sem teheti kérdésessé táborunkhoz való tartozását a lap árának méltányos felemelése.

Teljes tisztelettel:

A MAGYAR LAPOK
szerkesztősége és kiadóhivatala.

Ne zárkózzék el annak felismerése elől, hogy milyen fontos tényező az, hogy valamely ország lakosságának vagyona, élete mily értékben van biztosítva. Ha ön mint egyén biztosítja vagyonát, ez a közvagyon biztonságát emeli. Forduljon a 85 éves ELSŐ MAGYAR ÁLTALÁNOS BIZTOSÍTÓ TÁRSASÁGHOZ, helybéli képviselője: Szent László-tér 2.

Örök nyugalomra helyezték gróf Károlyi Imrét. Nagykarolyból jelentik: (MTI) A Károlyi család kaplonyi sírhelyén szerdán délután helyezték örök nyugalomra gróf Károlyi Imrét, továbbá félévvel ez előtt elhunyt feleségét és 8 éves korában elhunyt Tibor fiát. A koszorúk között ott volt a Főméltóságú pár hatalmas koszorúja is.

MAGÁNKIHALLGATÁSOK A SZENT-ATYÁNÁL. Róma. (MTI.) Mint a Vatikánból jelentik, a Szentatya csütörtökön magánkihallgatáson fogadta az olasz tudományos akadémia elnökét és Grandit, a felosztott fasiszta testület kamarájának elnökét.

KÖSZÖNET. Szücs Lajos nagyvárad munkás köszönetet mond mindazoknak, akik 24 éves fiának, ifj. Szücs Lajosnak tragikus körülmények között történt elhunytá alkalmával segítségére voltak és részvétüket kifejezték. Különösen a Nemzeti Munkaközpontnak, a Szemes tánciskola műkedvelő gárdájának fejezi ki hálóját a temetésen kifejezésre juttatott részvétért és mindenekelőtt a Nyilaskeresztes Pártnak, amely testvéri szeretettel és áldozatkészséggel lehetővé tette, hogy a derék, szerencsétlen fiút méltóképpen temessék el.

Orvosi hír. Dr. Bálint Sándor gyermekorvos ismét rendel. Rákóczi-ut 10.

ÉLETFOGYTIGLANI FEGYHÁZAT KAPOTT EGY ANYAGYILKOS. Debrecenből jelentik (MTI.): A debreceni ítélőtábla Csirkés Péter földművest ödesanyja meggyilkolásáért életfogytiglani fegyházra ítélte.

A Nagyvárad Kereskedelmi Csarnok közleménye. A Nagyvárad Kereskedelmi Csarnok könyv és papírkereskedő szakosztálya folyó évi július hó 30-án megtartott szakosztályi ülésén a könyvek beszerzésének drágulására való tekintettel a kölcsönkönyvtárak használati díját 1943. évi augusztus hó 1-től a következőképpen határozta meg: előfizetési díj 1 kötetre, 1 hónapra 2 pengő 50 fillér, 2 kötetre, 1 hónapra 4 pengő, az ifjúság részére 1 hónapra 1 pengő 50 fillér, ezen előfizetési díjhoz még hozzászámítják a hivatalosan meghatározott forgalmi adót is.

Ismeri

a klasszikus szobrászat remekét?
Olyan gyönyörű, formásító mell-
tartókat készít, formásító strand-
fűzők hozott anyagból

Kovács Sándorné

fűzőspecialista.

Szt. Gellért-u. 10. Nilgesz-telep.
Repülő-hídon át.

ÚJ MAGYAR LÉGÜGYI ATTASÉ RÓMÁBAN. A Magyar Távirati Iroda jelenti: A kormányzó vitéz Szabó László vezérőrnagyot, a római légügyi attasét augusztus elsejével beosztása alól felmentette és utódául Rakolczai László vezérkari ezredes, római katonai attasét kinevezte.

Csirkét lopott — szegényben öngyilkos lett. Csikszere-dáról jelentik: Ungureanu Johanna 14 éves leánya ellopott egy csirkét. Midőn a lopásra rájöttek, a kislányka efeletti szegényében és a következményektől való félelmében szülei távollétében istállójuk gerendájára felakasztotta magát. Mire szülei hazatértek, már csak a holttestét találták meg a megtévedt kislánynak.

KERÉKPÁROZÁS KÖZBEN SZIV-SZELHÜDES ÉRTE. Csikszentimréről jelentik: Imre Ignác 63 éves közszolgabíró ember kerékpárján haladt a község főtáján. Egyszerre, csak inogni kezdett alatta a kerékpár s a következő pillanatban földrezuhant gépestől együtt. A közelben levők azonnal segítségére siettek, de eredménytelenül, mert a szerencsétlen embert szívszélhűdés érte.

APOLLO Filmszínházban

Fehér emberek

Főszerepben: Tasnády Mária, Jávor Pál és Fosco Giachetti
Hatalmas kiállítású exotikus film. Egy magyar orvos házaspár izgalmas története a távolkeleti szigetvilág dzsungelében

IPAROSHIREK. A vas- és fémipari szakosztály elnöksége felhívja tagjai figyelmét, hogy irodánkban, Mezey Mihály utca 4. sz. alatti helyiségben mindazok jelentkezzenek, akik hegesztéssel foglalkoznak, hogy havi karbidszükségletüket jelentésük be, mert nem jelentkezés esetén az Anyaggazdálkodási Hivatal kellő igazolás hiányában elutasítja. A jelentkezés határideje augusztus 4. Elnökség.

ORVOSI HIR. Dr. Sándor János belgyógyász szabadságáról hazaérkezett és újra rendel. Kossuth Lajos utca 13.

MILYENNEK LÁTJÁK AZ ÁLLATOK A KÖRNYEZŐ VILÁGOT? Kevesen tudják, hogy az állat a környező világot másképpen látja, mint az ember. Tudományos kutatások segítségével sikerült megállapítani ezeket az eltéréseket. A környezet tudomásulvételénél az állatok érzékszervei nagy szerepet játszanak. Az esőkuica pl. nem ismeri fel az egyes tárgyak formáit, hanem a levelek alakját és hegyét a különböző izekről ismeri fel. A méhek formázóké pl. nem tudja a kerek és szögletes formát megkülönböztetni, csupán a bimbót a kinyílt virágtól. Az állatok színérzéke is különbözik az emberétől. Így pl. a vörös színt nem látják olyan intenzíven, mint az emberek, ellenben egyes előtűnk láthatatlanul ultraviolett színt világosan felismernek. A légynek a látása pl. 2 méternél távolabbra nem terjed ki és a finom szálakat sem veszi észre, ezért könnyen kerül a pók hálójába. Az emberi látótávolság a horizontig kb. 6 óra járásnyira terjed, de egyes madarak látóképessége ezt jóval felülmúlja. (MNK.)

Dúvadak garázdálkodnak a Székelyföldön. Csikszere-dáról jelentik: A vadak egyre több kárt okoznak Csik vármegye havasain. Az utóbbi hetekben a medvék Csik-tapolca legelőjén 5 darab szarvasmarhát pusztítottak el. Míg a szarvasmarhákat medvék kerülgetik, addig a juhok között farkasok tesznek kárt. A pásztorok ezért most puskákat kérnek, hogy védekezhessenek a dúvadak ellen.

4 MILLIÓ ZSIDÓ A SZOVJET-UNIO URA. Négy millió zsidó uralja a Szovjetuniót, írja Farago tábornok, egykori moszkvai magyar katonai attasé most megjelent könyvében. A népbiztosoknak és magánrangú tisztviselőknek 50 százaléka, a GPU vezetőinek pedig 100 százaléka zsidó. A vörös hadsereg is teljesen a zsidók kezében, mert a politikai népbiztosok túlnyomó része zsidó, vagy zsidószármazéú.

FINNORSZÁG SZINTEN KAUCSUK-NÖVÉNYEK TERMELESÉVEL KISERLETEZIK. (MN) A helsinki mezőgazdasági kísérleti intézet jelentése szerint Finnország kiterjedt kísérleteket folytat egy új kaucsuknövény, a taraxacum-félék csoportjába tartozó „vajvirág” termelésével. A legészakibb vetésterület messze északon, Rovaniemi vidékén van. Az elvetett növények kaucsuktartalmának megvizsgálására őszel kerül sor.

ÖRÖKLŐDIK-E A KÖVÉRSÉG? A német öröklés kutatás behatóan foglalkozott a házásra való hajlam kérdésével. Bizonyosodott ugyanis, hogy egyes családoknál a beteges kövérség állandó jelenség. Így tehát minden kétséget kizáróan megállapítást nyert, hogy a házásra való hajlam a származékban viszeményesen 75% biztonsággal kimutatható. A beteges kövérség vagyis az u. n. hájbetegség különböző okokra vezethető vissza. Így a közepagy bizonyos részeinek abnormális ingerlékenységére, az éhségérzet rendellenes gyakori fellépésére, amely az agykéreg egyik részén van lokalizálva. Ugyanínt a hájbetegségben szenvedő egyén testének zsírösszetételének rendkívül hajlamosak a zsír felhalmozására, amely természetesen fokozott étvágyérzetet von maga után. A zsírösszetétel fejlődése magában a szövetben rejlő faktoroktól függ. (MNK.)

HIRDETÉS. A Nagyvárad és Vidéke Ipartestület Ruházati és Textiliparosok szakcsoportja felkéri tagjait, hogy a bérlés utalványokat a szakosztály irodahelyiségében haladéktalanul vegyék át. Elnökség.

Korszerű alapokra helyezték a gazdasági tanárnok kiképzését. (MTI) A földművelésügyi miniszter a gazdasági tanárnok kiképzését korszerű alapokra helyezte és a gazdasági tanítók kiképzésétől elválasztotta. A kiképzés alapjául kertészeti, vagy gazdasági oklevél szolgál. Az ezzel rendelkezőket Kecskeméten átképzik. A felvételi kérelmeket augusztus 7-ig kell a miniszterhez benyújtani.

NÉMETÜL TANULNAK A KÜLFÖLDI MUNKÁSOK NÉMETORSZÁGBAN. A német munkafront nyelvtanfolyamain eddig több ezer Németországban dolgozó külföldi munkás vett részt. Ezáltal a külföldi munkásoknak lehetővé tették, hogy német nyelvtudásukat oly módon tökéletesítsék, ami a munkahelyükön való érintkezéshez elvesszenül szükséges. A munkásokat elsősorban azokra a szavakra és mondatfüzerekre tanítják, amelyek a mindennapi életben és a munkahelyükön elengedhetlenül szükségesek. A praktikus bevezető áll tehát a tanítás középpontjában. A nyelvtanulást tehát egyelőre kikapcsolják és csak beszédgyakorlatokra fordítanak gondot. Ezen követelmények figyelembevételével készültek az oktatókönyvek is. A német munkafront ezen praktikus német nyelvtanfolyamokkal kiváló eredményeket ért el. (MNK.)

Fontos határidők. Augusztus 1. E naptól kezdve a vendéglátóüzemekben állami számláslapokon kell a fogyasztás után az illetéket leróni. Ugyanettől a naptól kezdve a kocsókban, pálinkamérészekben, fizetővendéglátóházakban, poharazásra jogosító termelői borkimérészekben és fűszerkereskedésekben is illetéket kell fizetni a fogyasztás után. — Vadászokat érdeklí, hogy e naptól kezdve december 31-ig szabad fűrje, harisra és vadgalambra vadászni.

Javaslatot terjeszt a város a kormány elé a lakbérek méltányos emelésére

Hosszu vita után megszavazta a városi közgyűlés a közüzemi díjak emelését

Nagyvárad. A városi törvényhatósági bizottság péntek délután dr. Hlatky Endre városi főispán elnöksége alatt közgyűlést tartott.

Napirend előtt a főispán bejelentette, hogy a Kormányzó Úr kabinetirodájától a következő szövegű levelet kapta:

„A Kormányzó Úr Ófőméltósága a születésének 75. évfordulása alkalmából Nagyvárad város közönsége nevében, a város polgármestere által kifejezett jókívánságokért szíves köszönetét tolmácsolja. Felkérem Méltóságodat, hogy ezt a város törvényhatósági bizottságának tudomására hozni sziveskedjék. Budapest, 1943. évi július hó 8-ik napján.” Aláírás: Amrózy.

Bejelentette ezután a főispán, hogy Arvay Árpád, aki a Hergár Viktor műszaki tanácsos ellen emelt panaszokkal kapcsolatban interpellációt jelentett be, akadályoztatva lévén, az interpellációnak a következő közgyűlésre való elhalasztását kérte.

Július 1-től felemelt díjakat és illetékeket szed a város

A rendes tárgysorozat szerinti előterjesztéseket a közgyűlés vita nélkül tudomásul vette. Ezeket az előbbiakban ismertetjük:

A polgármester bejelentette, hogy belügyminiszteri felhatalmazás alapján, a vonatkozó rendelet szerinti közszolgáltatások mértékének újabb megállapítását elrendelte. Ennek megfelelőleg 1943. évi július hó 1-től újonnan megállapított mértékű vizalmi adót, vágódíjat, huszvizsgálati díjat, közterületfoglalási díjat, vásáros piaci helypénzt és hatósági eljárás díjakat szednek.

A közgyűlés a közgyűlés javaslatához képest elhatározta, hogy a Teleki Pál-utca burkolásával kapcsolatban 206.000 pengő folyószámlaköltséget vesz fel. Kimondotta a közgyűlés, hogy a költséget olyan arányban fizeti vissza, ahogy az érdekelt ingatlanulajdonosokra kivett utburkolási hozzájárulási összeg a város háztartásának költségvetésében, mint bevétel jelentkezik.

Tisztviselők, nyugdíjasok, özvegyek és árvák illetmény-többlete

Tudomásul vette a közgyűlés a községi bizottság által a tisztviselők és egyéb alkalmazottak illetményeinek továbbá a nyugdíjasok özvegyek és árvák ellátási díjainak a miniszterelnöksége rendelet értelmében történt felemelését. Július 1-től a folyó év végéig az alábbi emelkedések állanak elő:

A státus szerinti tisztviselők és egyéb alkalmazottak illetményeinek emeléséből 98.103 pengő; ugyanazok családi pótlékainak emeléséből 30.744 pengő; a városi nyugdíjasok járandóságának emeléséből 1.916 pengő; a státuson kívüli alkalmazottak fizetésének emeléséből 9.565 pengő; összesen 140.028 pengő. Az emeléses folytán előálló kiadási többletekről pótköltségvetést nem készítenek.

Hajdúvármegye törvényhatóságának indítványára a polgármester előterjesztése és a közgyűlés határozata alapján a közgyűlés elhatározta, hogy feliratot intéz a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez, hogy a hősök hált holt Kormányzóhelyettesnek megfelelő nagyságu és a repülés iránti egyetemes vágyat ábrázoló arcképet becsásák a magyar iskolák rendelkezésére oly módon, hogy minden terembe jusson egy arckép.

szövegét tolmácsolja. Felkérem Méltóságodat, hogy ezt a város törvényhatósági bizottságának tudomására hozni sziveskedjék. Budapest, 1943. évi július hó 8-ik napján.” Aláírás: Amrózy.

Bejelentette ezután a főispán, hogy Arvay Árpád, aki a Hergár Viktor műszaki tanácsos ellen emelt panaszokkal kapcsolatban interpellációt jelentett be, akadályoztatva lévén, az interpellációnak a következő közgyűlésre való elhalasztását kérte.

Július 1-től felemelt díjakat és illetékeket szed a város

A rendes tárgysorozat szerinti előterjesztéseket a közgyűlés vita nélkül tudomásul vette. Ezeket az előbbiakban ismertetjük:

A polgármester bejelentette, hogy belügyminiszteri felhatalmazás alapján, a vonatkozó rendelet szerinti közszolgáltatások mértékének újabb megállapítását elrendelte. Ennek megfelelőleg 1943. évi július hó 1-től újonnan megállapított mértékű vizalmi adót, vágódíjat, huszvizsgálati díjat, közterületfoglalási díjat, vásáros piaci helypénzt és hatósági eljárás díjakat szednek.

A községi bizottság által a tisztviselők és egyéb alkalmazottak illetményeinek továbbá a nyugdíjasok özvegyek és árvák ellátási díjainak a miniszterelnöksége rendelet értelmében történt felemelését. Július 1-től a folyó év végéig az alábbi emelkedések állanak elő:

Tisztviselők, nyugdíjasok, özvegyek és árvák illetmény-többlete

Tudomásul vette a közgyűlés a községi bizottság által a tisztviselők és egyéb alkalmazottak illetményeinek továbbá a nyugdíjasok özvegyek és árvák ellátási díjainak a miniszterelnöksége rendelet értelmében történt felemelését. Július 1-től a folyó év végéig az alábbi emelkedések állanak elő:

A státus szerinti tisztviselők és egyéb alkalmazottak illetményeinek emeléséből 98.103 pengő; ugyanazok családi pótlékainak emeléséből 30.744 pengő; a városi nyugdíjasok járandóságának emeléséből 1.916 pengő; a státuson kívüli alkalmazottak fizetésének emeléséből 9.565 pengő; összesen 140.028 pengő. Az emeléses folytán előálló kiadási többletekről pótköltségvetést nem készítenek.

Hajdúvármegye törvényhatóságának indítványára a polgármester előterjesztése és a közgyűlés határozata alapján a közgyűlés elhatározta, hogy feliratot intéz a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez, hogy a hősök hált holt Kormányzóhelyettesnek megfelelő nagyságu és a repülés iránti egyetemes vágyat ábrázoló arcképet becsásák a magyar iskolák rendelkezésére oly módon, hogy minden terembe jusson egy arckép.

történik meg: A Horthy Miklós-uton a Br. Eötvös József-utcai, a Mátyás király-uti vonalon a Boeskey-utca előtti, a Vizi-utcai és a Balogh Máthé utcai, az Árpád vezér és a Tomory Pál-utcai, a Ghillány-uti vonalon a Gyóni Géza-utcai és az Anonymus-utca előtti megállókat megszüntetik. Ugyanakkor a Gyóni Géza-utcai és az Anonymus-utcai megállók közötti kitérőnél, valamint a Tomory Pál-utca melletti kitérőben új megállót létesítenek.

A Földmérési Felügyelőség szék-házának felépítésére szükséges telek rendelkezésre bocsátása helyett, 30 ezer pengő hozzájárulást határozott el a közgyűlés, miután a városnak erre alkalmas telke nincs.

A március 20-iki közgyűlés kimondta, hogy a Kazinczy-utcai városi bérház felépítését jobb időkre halasztja s helyett a Csáky István-utca és az újonnan megnyitandó Körös-

20 százalékkal emelték az ideiglenes városi és üzemi alkalmazottak illetményét

A póttárgysorozat tárgyalása során nagyobb viták fejlődtek ki.

A Hangyával kötött 6000 sertés bérhizlalási szerződésre vonatkozó előterjesztéshez dr. Kaczián Kálmán bizottsági tag szót hozta és felvilágosítást kért arra, hogy a tavalyi bérhizlalási szerződés milyen eredménnyel zárult. Miután a polgármester kifejtette, hogy a tavalyi bérhizlalás kétségtelen előnyökkel járt a városra nézve s az idej szerződés is eredményezni fogja a városzükségletének fedezését, a köz-

gyűlés elfogadta az előterjesztést.

Hasonlóképpen hozzájárult a közgyűlés ahhoz, hogy az ideiglenes városi és üzemi alkalmazottak illetményét, a többi alkalmazottak fizetésének rendezéséhez hasonlóan, július 1-ével kezdődőleg 20 százalékkal emeljék. Erre vonatkozólag miniszteri rendelkezést adnak még ki s a belügyminisztérium megadta előzetes hozzájárulását ahhoz, hogy ezeket a felemelt illetményeket kormányhatósági jóváhagyás előtt kiutalják.

Nem lehet a felemelt közüzemi díjakat ismét a háztulajdonosokra hárítani

A közüzemi díjak 33-50 százalékkal való felemelésének ügyében először Kaczián Kálmán szólt fel. Elismerte, hogy az üzemek zavartalan fenntartása szükségessé teszi a kiadások növelését. Ez azonban szerinte nem történhetik abban a formában, hogy ezt megint a háztulajdonosokra hárítsák a közüzemi díjak emelésével. Méltánytalan ez azért is, mert ugyanakkor, amikor a fizetéseket és illetményeket általánosan emelték, a rögzített házbérek a régié maradtak, a kormány merően elzárkózik azok emelése elől s így a háztulajdonosok sem áthárítani nem tudják a felemelt díjakat, sem pedig — sok esetben — ők maguk megfizetni nem tudják. Javasolja, hogy az üzemek kiadási fedezetét pótdadó formájában teremtsék elő s ennek megfelelő előkészítése céljából vegyék most le ezt az ügyet a napirendről.

Patzkó Elemér kifogásolta, hogy a közüzemek díjainak emelésére vonatkozó előterjesztés nem fejtje ki, hogy miért éppen 33-50 százalékos emelés szükséges.

— Azt hiszem — mondotta — hogy ez az emelés mégis túlzott mértékben történt, mert tudomásom sze-

rint a munkadíjak és az anyag drágulása mélyen alatta áll ennek az arányszámnak. Szükségesnek találom, hogy az ilyen előterjesztéseket ne csak általános indokkal, hanem pontos adatokkal támasszák alá. S miután ez nem történt meg, kérem vegyék le ezt az ügyet a napirendről, hogy új tárgyalása során a város parlamentjének tagjai nyugodtabb lelkiismerettel adhassák le szavazataikat.

Soós István polgármester azonnal részletesen ismertette azokat a pontos számadatokat, amelyek a közüzemi díjak emelését indokolják. A számítások szerint az üzemköltség növekedése a munkadíjak és az anyag — különösen a tüzelőanyag — árának emelkedése következtében 30,2 százalékos, illetve 31,8 százalékos tesz ki. Hogy ezt 33 százalékra egészítették ki, az az áraknak szinte napról-napra való emelkedésével ma-

Wimmer Anselm O. S. M.:

Az élet teljessége
P. 3-

H. V. Morton:

Az Udvozító nyomában
P. 18-

Kapható a **Magyar Lapok** kiadóhivatalában

utca sarkán emel városi bérházat. Ehhez szükséges a Csáky István-utca 5. szám alatti ingatlan kisajátítása. A közgyűlés hozzájárult a kisajátításhoz azzal, hogy a városnak engedjék meg a kártalanítási eljárás befejezése előtt, a tulajdonosok hozzájárulása nélkül is megkezdeni a munkálatokat.

Még az Apáca-utca burkolására vonatkozólag hozott a közgyűlés határozatot a rendes tárgysorozat tárgyalása során. A szabályrendelet az érdekelt ingatlanulajdonosok hozzájárulását a kocsi-ut ideiglenes burkolásáért 50 százalékkal állapítja meg. A járda-földmunka, járda-szegély és a járda-terítés költségeit az érdekelt ingatlanulajdonosok a szabályrendelet szerint 100 százalékkal tartoznak viselni.

gyarazandó. Leszögezte még a polgármester, hogy a partfürdő belépti-díját nem 50 százalékkal, hanem csak 13 százalékkal emelik.

Minden társadalmi rétegnek egyformán kell viselni az üzemek kiadási többletét

Miután Krüger Jenő megállapította, hogy ennek az ismertetésnek az előterjesztés kapcsán, még a felzárulások előtt kellett volna elhangzania, Patzkó Elemér megnyugvással vette tudomásul a polgármester felvilágosítását. Kaczián Kálmán azonban, újabb felszólalásában ismételt arra mutatott rá, hogy az üzemek kiadási többletét minden társadalmi rétegnek egyformán kell viselnie, mert a háztulajdonosokkal szemben így nagy igazságtalanság történik.

Soós István erre javasolta, hogy a törvényhatósági bizottság éljen felterjesztéssel a kormányhoz, amelyben kérje a lakbérek méltányos felemelését. De Kaczián ezzel szemben kijelentette, hogy a Háztulajdonosok Szövetsége már februárban élt hasonló felterjesztéssel, de annak maig semmi eredménye nem mutatkozott. Valószínű, hogy a törvényhatóság feliratának is ugyanez a sorsa lesz. Ez tehát nagyon is bizonytalan, míg a közüzemi díjak emelése bizonyossá válik, ha a közgyűlés megszavazza. Ragaszkodjék tehát ahhoz, hogy a közgyűlés vegye le ezt az ügyet a napirendről.

Nagy Dezső pénzügyigazgató is hozzászólt a kérdéshez. Kijelentette, hogy pótdadóval megint csak nem lehet elérni a terhek méltányos csökkentését, mert a pótdadónak a házadó és a földadó az alapja s minthogy Nagyváradon a földadó elenyésző, a pótdadó megint csak a háztulajdonosokra nehezednek. Viszont a házbérek emelését ő is méltányosnak tartja mi-

Tiszta szesz kapható
Nánásy

Kazinczy u. 4. sz. Színház mellett

amikor minden drágul és a fizetések is általánosan emelkednek, azért csatlakozik a polgármester javaslatához. Névszerinti szavazás során 8 szavazat esett a polgármesteri javaslat ellen, a többi mellette. Ezek után a közgyűlés hozzájárult a közüzemi díjak emeléséhez.

Hozzájárult a közgyűlés a Hajtóterén lévő rozoga épület kisajátításához, amelynek értékét 2200 pengőben állapították meg. A határozat szerint az épületet a tulajdonos beleegyezésére való tekintet nélkül lebontják.

A Körös-utca megnyitásának kérdése a pót-tárgysorozat tárgyalása során is foglalkoztatta a közgyűlést. A mult közgyűlés ugyanis már hozzájárult az utcanyitáshoz szükséges ingatlanok megegyezés alapján való megvásárlásához, de ezek az ingatlanok mindenféle magántartozásokkal vannak terhelve, a tulajdonosok egyrésze külföldön tartózkodik, a telek-könyvi helyzet is zavaros úgy, hogy vásárlás útján az ügy gyors lebonyolítása és az utcanyitó munkálatok megkezdése lehetetlen volna. Azért most a polgármesteri előterjesztés a kiegyülési javaslatához képest arra kérte a közgyűlés hozzájárulását, hogy a város a kérdéses ingatlanokat kisajátítás útján szerezzék meg és a bontási munkálatokat a tulajdonosok beleegyezésétől függetlenül megkezdhesse. Mintán a polgármester hangsúlyozta, hogy a városnak ezzel nem célja a tulajdonosok megrövidítése, a közgyűlés megszavazta az indítványt.

Hergár Viktor fegyelmi ügye

A tárgysorozat utolsó száma Hergár Viktor fegyelmi ügye volt. Borbély Dezső főjegyző a fegyelmi eljárásról, amelyet Arvay Árpád panaszára és Hergár Viktor műszaki tanácsos saját kérelmére a polgármester rendelt el. A közigazgatási bizottság fegyelmi választmánya fegyelmi vétség hiányában megszünteti. A fegyelmi bizottság a következőkkel indokolja határozatát: Nem nyert bebizonyítást az, hogy Hergár Viktor maga kért volna különmunka átutalást olyan hónapokra, amelyekben egyáltalán nem teljesített szolgálatot. Hergár Viktor valóban felmérte a mérnöki hivatal egyik műszaki tisztviselőjével a lakását, arról rajzot készített vele, de ez a város érdekében történt, mert ez a rajz nem volt meg a mérnöki hivatalban. A hivatal egy másik alkalmazottját megkérte ugyan, hogy szolgálati időn kívül, kemény papirosból készítse le a butorainak kicsinyített mását, hogy ezzel lakásberendezését eltervezhesse, de ez a tisztviselő egy másik alkalmazottal végeztette el hivatalos órák idejében ezt a munkát úgy, hogy ezért a felelősség nem Hergár Viktort terheli. Végül a mérnöki hivatal egyik tisztviselője maga vállalkozott arra, hogy mialatt orvosi kezelésre megy, egyúttal cseléket szerez fönökének. Mindezek pedig lehetővé tették Hergár Viktor számára, hogy értékes munkát bízott elnyújtson a városnak hivatalában.

Kijavítják a partfürdő fogvatékos berendezéseit

Az indítványok során Kaczián Kálmán a strandfürdő Körös-úszodájának fogvatékos berendezéseit kifogásolta. A polgármester válaszában kijelentette, hogy ezeket a hibákat éppen tegnapi szemléje alkalmával o-

Törött aranyat becserél,

átalakít, óratokat speciálisan készít aranyból. — Ekszer készítés, javítás

Blóz Zoltán

ékszerkészítő és aranyműves
Szent János utca 3. sz.

is megállapította és intézkedett is a javítási munkálatok megkezdése iránt. Végül kifejtette Kaczián Kálmán, hogy a földművelésügyi és a közellátásügyi miniszter azon rendelete alapján, hogy a gyümölcsstermelők öt kiló befőzési cukrot igényelhetnek, a

hegyközség összeirt 1117 gyümölcsstermelőt, ezek közül azonban a földművelésügyi minisztérium 358 jogos igénylést visszautasított.

A visszautasított igénylések tárgyában a törvényhatóság felterjesztéssel fog élni. A közgyűlés ezzel véget ért.

Árpádházi Szent Margit

Hozzájárult a Szentatya ősi királyi házunk negyedik szentjének avatásához

Rómából jelentik: Salotti bíboros, a szertartások kongregációjának prefektusa előterjesztette a pápának a kongregáció javaslatát Árpádházi Boldog Margit szenttéavatásáról. A pápa kegyesen fogadta az előterjesztést és elrendelte a szenttéavatás megfelelő közzétételéhez és a szent tiszteletének az egész világ egyházára való kiterjesztéséhez szükséges intézkedések megtételét.

A Szentatyanak ez a legmagasabb elhatározása, amellyel Árpádházi Szent Margit tiszteletét az egész világra kiterjesztette, nem marad — amínthogy nem is maradhat visszhang nélkül Magyarországon. Amennyire a mai háborús idők megengedik, az egész ország apraja-nagyja kivesszi majd részét az örömből és ünneplésből, megemlékezve a csodálatosan szép viruló királyi szívről, akire trónusok vártak s aki mégis ott maradt a Nyulak-szigetén az emberiség elesettjeinek, nyomorultjainak áldozva életét, örök példát

hagyva mindannyiunk számára hitből, szeretetből, önfeláldozásból, amely erényekre éppen a mai időkben soha nem tapasztalt nagymértékben van szükség.

Hétszáz évvel ezelőtt IV. Béla király a Keletről fenyegető tatárveszedelemre való tekintettel ajánlotta fel leányát engeszteléseképpen a Mindenhatónak és most a kettős jubileumi évben éppen erre való tekiutattal kérte Magyarországot a Szentatytól a szenttéavatást, hogy mikor megint Keletről támadja a pusztulás szelleme Magyarországot és a magyar kereszténységet. Árpádházi Szent Margit legyen különös patronánk és segítségünk. Ezért nagy a mi örömiünk, hogy éppen most, mikor ez a keleti veszedelem még mindig nem szűnt meg fejedelmi, templomainkat és miadant, ami számunkra szent, legfőbb Atyánk meghallgatta kérésünket és kijelölte nekünk a szent párfogót, akihez mai szorongatásunkban könyöröghetünk.

Lenfeldolgozó üzem létesült Szárhegyen

Szövetkezeti alapon dolgozik a fontos üzem

Gyergyószentmiklósról jelentik: A Székelyföld iparosításának nagyjelentőségű eseménye van. A tervezett ipari üzemek közül a Szárhegyi Lenfeldolgozó Szövetkezet üzemében a gépek felszerelése közvetlenül befelvezés előtt áll és augusztus 25-én teljes erővel megindul a termelés. Előbb annak az 50 vagon tavalyi rostlennek feldolgozására kerül sor, melyet 400 kat. hold területen 700 székely kigazda termelt. Az idei termelési szerződések már együttesen mintegy 1100 hold rostlen vetést biztosítottak, tehát a tavalyi mennyiségnek közel háromszorosát.

A Székelyföldi textilipar meghonosításának jelentős állomása ez az üzemindulás. A szövetkezetben résztvevő gazdák számára máris beigazoldott, hogy a Székelyföld talaja igen alkalmas lenteremlésre és még a legsoványabb más terményre alkalmatlan föld is kitünő hozamot ad. De nagy fontossága van ennek az üzemnek a Székelyföld háziiparának fejlesztése szempontjából is, a székely háziipar ugyanis az üzemtől egyenletesen megfontolt lenfonalat kap, ami nagyban elősegíti és minőségileg ja-

vitja a háziipar szőttés termékeit.

A Szárhegyi Lenfeldolgozó Szövetkezet egyben első példája Erdély gazdasági közületeinek széles távlatokat megnyitó összefogására. A szövetkezet üzletrésztőkéjében ugyanis 100.000 pengőt jegyzett a Szövetség Gazdasági és Hitelszövetkezetek Központja, 100.000 pengőt a marosvásárhelyi Hangya, 50.000 pengőt az EMGE, 10 ezer pengőt a Szárhegyi Gazdasági Szövetkezet, míg a Földművelésügyi Minisztérium 200.000 pengő jegyzésével járult hozzá a fontos üzem megteremtéséhez. A résztvevők különben a napokban kilátásba helyezték, hogy üzletrésztőke érdekeltységüket 25 százalékkal emelik. Ez a megoldási forma egyébként csak átmeneti, mert néhány év alatt — amint az kívánatos is — maguk a termelő gazdák veszik majd át a szövetkezet teljes üzletrésztőkéjét.

A Székelykeresztúri Len- és Kenderfeldolgozó Szövetkezet üzeme a megszállás éveiben kezdett úttörő munkája után a szárhegyi üzem székhelyföldi gazdasági élet fellendülésében komoly tényező lenni.

Állatforgalmi központ létesült az eddigi állat-elosztó és ellenőrző hivatalok helyett

A Magyar Országos Tudósító jelenti: A közellátási miniszter az eddigi állatelosztó és ellenőrző hivatalok megszüntetése után életre hívta az állatforgalmi központot, amely hivatala van a jövőben lebonyolítani a háboruban álló ország állatforgalmát. Az új szervezet már megkezdte működését és nyolc ügyosztályon végzi az állatok összegyűjtését. Az árut a beszolgáltatási kötelezettség alapján hatóságilag megállapított áron veszi át és adja tovább. Az állatok összegyűjtését kijelölt kereskedők végzik. Vidéken 485 kereskedő marhát és sertést, 405 marhát, 607 pedig sertést vásárol. Eddig sikerült 6 hónapi zserellátást és teljes évi husellátást biztosítani. A vágóállatok összegyűjtését vidékenként bizottságok végzik. A tejet beszolgáltató gazdák állatait nem veszik igénybe. Évenként több mint 670.000 állat szorgalmazásáról van szó.

Külön főosztálya lesz a KOE-ben a vidéki kereskedőknek

Most tartotta első nagyválasztmányi ülését a közép- és kiskereskedelem egyetlen szabad érdekképviseletének kijelölt szerve, a Kereskedők Országos Egyesülete dr. Halla Aurél ny. államtitkár elnöklete alatt. Az ülésen több száz kereskedő jelent meg. A kereskedelmi minisztériumot dr. Jablonkay István o. tanácsos képviselte. Halla Aurél elnöki megnyitójában az áruellátás helyzetéről szólt. Kérte a kormánytól a kereskedői napok visszaállítását, valamint az üzleti ökö hatályosabb védelmét. Hangoztatta, hogy a kereskedelmi hasznorész szabályozására sürgős szükség van a fekete piac megszüntetése érdekében is.

A szervezés eddigi eredményéről Sándor Béla kereskedelmi tanácsos, ügyvezető főtitkár számolt be. Közölte, hogy a KOE-nek 5 szakmai törzstagja és 18 szakosztálya már is megalakult, további törzstagok csatlakozása és 16 szakosztály alakulása rövidesen megtörténik. Bejelentette, hogy a KOE-ben külön vidéki főosztály is lesz.

Az ülés ezután különböző bizottságokat választott és jóváhagyta a dr. Kozák Lajos h. főtitkár által előterjesztett költségvetést. Fejlesztéssel Béla meleg szavakkal mondott köszönetet a kereskedelmi kormányzat megértő támogatásáért és köszönetet mondott Halla Aurélnak az előkészítés nehéz munkájáért.

Megkezdődik a zsirjegyek beváltása

Nagyvárad thj. város polgármestere 4145—1943. szám alatt a következő hirdetményt adta ki:

Tudomására hozom a város közönségének, hogy az augusztus hó 1. felére esedékes zsirjegy szelvények beváltása augusztus hó 2. napján a város egész területén megkezdődik.

A zsirjegyekre ez alkalommal szelvényenként 10 dkgr. sertézsírt és 10 dkgr. margarint szolgáltatnak ki a hatóságilag megállapított kilogrammonkénti 5 pengő 60 filléres egységáron.

Az ácsorgás és tolongás felesleges, mert mindenki adagja biztosítva van.

RÁDIÓ

HETFO, AUGUSZTUS 2. Budapest I.

- 5.40 Üzen az otthon. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
6.40 Ebresztő, Torna. Hírek. Közlemények, Reggeli zene.
10.15 Székesfővárosi Tüztözezenekar.
11.40 Radnai János előadása.
12.10 Orlay tánczenekar.
13.30 Honvédeink üzennek, A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
14.00 Weidinger Ede szalonzenekara.
15.00 Délutáni muzsika.
15.30 Makay Gusztáv dr előadása.
17.00 Viczián István dr előadása.
17.15 A rádiózenekar műsorából.
17.50 Versekből előad Táray Ferenc.
18.15 Takács Jenő: Soproni barokkműzeika.
19.00 Emlékeink a régi Népszínház operettjeiből.
20.20 Szendrői Kovács Aladár idillje Kaffka Margit novellájából.
20.50 Szendlay László cigányzenekara.
22.10 Szalonötös.
22.50 Táncczene.

Budapest II.

- 16.15 Szórakoztató zene.
19.00 Sztéhió Zoltán előadása.
19.20 Caruso műsorából.
19.40 Sötér István elbeszélése.
20.20 Táncczene

KEDD, AUGUSZTUS 3. Budapest I.

- 5.40 Üzen az otthon. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
6.40 Ebresztő, Torna. Hírek. Közlemények, Reggeli zene.
10.15 A Mária Terézia 1. honvédegyezred zenekara.
11.15 Bencz Gyula zongorák.
11.40 Divattudósítás.
12.10 Sovinszky László szalonzenekara.
13.30 Honvédeink üzennek, A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
14.00 Dalok.
15.00 Rendőrzenekar.
15.45 Gyermekdélután.
17.00 Magyar nóták.
17.45 A zombori Szentelekly Társaság kolozsvári irodalmi estjének közvetítése.
18.20 A Hungária Park tánczenekara.
19.00 A Székesfővárosi Zenekar hangversenye.
20.00 Takács Gyula verseit elmondja Apáthy Imre.
21.00 Ambroz Agoston csevegése.
21.10 A szlovák rádió műsorából.
22.45 Operettrezletek.

Budapest II.

- 16.15 Muzsikáló mesék.
19.00 Mezőgazdasági felőra.
19.30 A Hungária Park tánczenekara.
20.10 Solyom Károly dr néprajzi előadása.
20.30 Farkas Jóska cigányzenekara.

SZERDA, AUGUSZTUS 4. Budapest I.

- 5.40 Üzen az otthon. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
6.40 Ebresztő, Torna. Hírek. Közlemények, Reggeli zene.
10.15 Szórakoztató zene.
11.15 Kamarazene.
11.40 Palásthy Marcell elbeszélése.
12.10 Szórakoztató zene.
13.30 Honvédeink üzennek, A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
14.00 A Folyamerök fuvózenekara.
15.00 Táncszámok zongorán.
15.30 Edes anyanyelvünk.
15.55 Pertis Jenő cigányzenekara.
17.00 Budapest honvéd őrzászlalj zenekara.
17.25 Közvetítés a csikmezei Tusnádfürdőről.
18.00 Honvédműsor.
19.00 Dr Tasnády László magyar nótákat zongorázik.
19.15 Versek a tengerről.
19.40 Elsler Fanny estje.
21.00 Látogatás Kontuly Béla festőművésznél.
21.10 Roosz Emil szalonegyüttes.
22.10 Esti muzsika.
23.00 Magyar nóták.

Budapest II.

- 16.15 Szalonötös.
19.00 Méhes Gyula dr előadása.

- 19.15 Kodály: Nyári este.
19.35 Ormos Gerő elbeszélése.
20.00 Sylvia és Rudolf Macudzimsny zongorázik.

CSÜTÖRTÖK, AUGUSZTUS 5. Budapest I.

- 5.40 Üzen az otthon. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
6.40 Ebresztő, Torna. Hírek. Közlemények, Reggeli zene.
11.15 Benyóczy Erzsébet hagedül.
11.40 Miklósvári Endre felolvasása.
12.10 Országos Postászenekar.
13.30 Honvédeink üzennek, A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
14.00 Pertis Pali cigányzenekara.
15.00 Művészlemez.
15.30 Kosáry Domokos beszél Zrinyi Miklósról.
17.00 Wagner: Lohengrin előjáték.
17.10 Baroti Géza vidám csevegése.
17.25 Simenszky Valéria zongorázik.
17.45 Liszka Jenő előadása.
18.00 A német birodalmi rádió műsorából.
18.35 Kádár Erzsébet elbeszélése.
19.00 Lamemmoori Lucia, Dalmú.
21.00 Hosszú énekek.
21.20 Holéczy együttes.
22.10 Oláh Kálmán cigányzenekara.
22.50 Rádiózenekar.

Budapest II.

- 16.15 Géczy Barnabás zenekara.
19.00 Koroknay István előadása.
19.20 Magyar nóták.
20.10 Látogatás a lévai aragont csiszolóban.

PÉNTEK, AUGUSZTUS 6. Budapest I.

- 5.40 Üzen az otthon. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
6.40 Ebresztő, Torna. Hírek. Közlemények, Reggeli zene.
10.15 Rendőrzenekar.
11.15 Folyamerök fuvózenekara.
11.40 Gyermekdélután.
12.10 Sovinszky László szalonzenekara.
13.30 Honvédeink üzennek, A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
14.00 Zenekari művek.
15.05 Ifjúsági rádió.
15.35 Gáspár Lajos cigányzenekara.
17.00 A rádió hangversenydobogóján.
18.10 Német hallgatónkank.
18.20 Dankó-nóták.
19.00 A Hungária Park tarka-estje.
20.30 Nyáresti muzsika.
22.10 Ki mit szeret?

Budapest II.

- 19.00 Szórakoztató zene.
20.00 Fiatall magyar költők verseiből előad Ungváry László.
20.15 Rokokó-muzsika.
20.25 Nagy Ivan dr előadása.
20.45 Csárdások.

SZOMBAT, AUGUSZTUS 7. Budapest I.

- 5.40 Üzen az otthon. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
6.40 Ebresztő, Torna. Hírek. Közlemények, Reggeli zene.
11.15 Zenekari művek.
11.40 Özv. Matuschek Richardné felolvasása.
12.10 A Budapest honvéd őrzászlalj zenekara.
13.30 Honvédeink üzennek, A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
14.00 Roosz Emil szalonegyüttese.
15.00 Melle Béla zenekar.
15.30 Lukács Károly dr előadása.
18.00 Nyíró József csevegése.
18.15 Jámber László énekel.
18.30 Hangképek innen-onnan.
19.00 Dal és muzsika kedvenceinkről.
20.30 A világirodalom gyöngyei.
21.00 Csorba Gyula cigányzenekara.
22.10 Filmdalok.
23.00 Táncczene.

Budapest II.

- 16.15 Táncczenekar.
18.30 Mezőgazdasági felőra.
19.00 A Székesfővárosi Zenekar hangversenye.
21.30 Lóversenyeredmények.

Hirdessen a Magyar Lapokban

VASÁRNAP, AUGUSZTUS 8. Budapest I.

- 7.30 Fohász. Szózat. Reggeli zene.
8.15 Hírek.
8.30 Öszinte beszéd.
9.00 Szórakoztató zene.
9.30 Egészségügyi kalendárium.
10.00 Református istentisztelet. Igét hirdet Ravasz László dr püspök.
11.00 Egyházi ének és szentbeszéd a királyi udvari és várplébánia templomból. A szentbeszédet Kózi Horváth József dr mondja.
12.15 Levente-műsor.
12.55 Rádiózenekar.
13.45 Hírek.
14.00 Művészlemez.
15.00 A földművelésügyi miniszterium rádióelőadásorozata.
15.45 Dal, tánc, hangulat.
16.30 Hírek magyar, német, román szlovák és ruszin nyelven.
17.0 Ravel: La valse, táncköltmény.
17.40 Vöröss Sári és Ignáth Gyula magyar nótákat énekel.
18.25 Nagykovácsi Ilona csevegése.

- 18.35 Károlyi Gyula Chopin-műveket játszik.
19.00 Könnyű zene, könnyű percek.
21.00 Szelezky Zita verseket mond.
21.15 A Légierők fuvózenekara.
21.40 Hírek.
22.00 Hangképek a vasárnap sportjáról.
22.30 Táncczene.

Budapest II.

- 10.00 Mindenből egy keveset.
12.15 Kamarahármas.
15.00 Az 1. honvédegyezred zenekara.
16.25 Magyar filmzene.
19.00 Károlyi Gyula Liszt-műveket zongorázik.
19.20 Dánielné Lengyel Laura előadása.
19.50 Nagy mesterek, örök művek.

Kávéházakban és vendéglőkben kérje Magyar Lapok-at

APRÓHIRDETÉSEK

Adás-vétel

- Tangóharmonika gyermekeknek való eladó. Szent Anna-u. 33. 467
Jó hangú cimbalom olcsón eladó. — Cim a kiadóban. 476
Eladó 3 darab befelé nyíló ablak 180x110 cm. Áttila-u. 34. 479
Kombinátszoba konyhabutor, rekamiér eladó. Verő asztalosnál, Kapucinus-utca 11. 468
Butor új modern francia dízháló eladó. Varju-utca 41. Megtekinthető délután 2—3 délután 8—9-ig. 492
Eladó szoba-konyha magánház. Orgoná-utca 12. Kruppliföld. 488
Podrázszület berendezés négy forgószékkel és egyéb felszerelésekkel eladó. Pável-u. 8. Boczok. 486

Állást nyec

- Mérlegképes öskeresztény könyvelőnöt azonnalra alkalmasna nagykereskedés. Ugyanott ügyes keresztény gépirónó felvétetik. Cimeket „Nagykereskedés” jelzigere a kiadóba. 480
Kocsisgáza helyett keres a Dreher-Hagenmacher Nagyvárad Sörgyár. Jelentkezni lehet 01 és 12 óra között a váradszöllősi telepen. 472
Keresek szakmában jártas csapost Péter Sándor vendéglő, piac közepén. Dreher sörgyár. 478

- Nagykárolyi kereskedelmi vállalat keres perfekt gépirónót. Írásbeli ajánlatokat, igénybejelentéssel „Keresztény” jelzigere kiadóba. 481
Butorasztalosokat állandó munkára felveszek. Széll, Holdvilág-utca 4. 491
Gépszit felveszünk jó fizetéssel és teljes ellátással. Eled, kismalom. 485

Állást keres

- Mérlegképes könyvelő, magyar, német levelező, 3 óras könyvelést vagy helyettesítést vállal. Megkereséseket „Perfekt” jelzigével a kiadóhivatalhoz kérek. 481

Hűlőléle

- Fertőtlenítést, poloska moly és mindennemű férgek irtását 38 évi gyakorlattal vállalja. Varga, Dankó Pista-utca 6. Telefon 27—56. 313

- Paragázzal poloskát, molyt, petét mindenből felelősséggel irtja. Csutorás Szilágyi-utca 7. Telefon 14—21. 664
Brandisz magánnyomozó iroda nyomoz, megfigyel, informál. Nagyvárad, Hodossy-u. 30. 482

Lakás

- Elcserélném háromszobás, fürdőszobás lakásomat egyszerű kétszobással. Cimeket a kiadóba kérek. 484

Jugatlan

- 2 szobás magánházat megvételre keresek. Cimeket a kiadóba kérek. 409
Jelnek engedélyes ingatlan iródnak Telek-ú. 2. vasárnapi közleményei
Eladó számos bérház, magánház a város különböző utcáin, többek között a Székelyhadosztály (8000), Franklin Benjámín (8000), Francia (14.000), Moszter (20.000), Murok (20.000), Nagytice (20.000), Oláhapáti (20.000), Tesedik Sámuel (32.000), Téglavető (35.000), stb. az eladó házak fényképei iródnamban megtekinthetők. — Telkek eladók: Rogériusz utcában 400 négyzetméteres saroktelek (3000), Szent Gellért saroktelek (10.000), Kolozsvári (6000)—18.000 köztü árakban. **Biharkeresztesen** 4 szobás úri magánház négyhaldas gyümölcsösrel, szőlővel, szántóval. **Bakonyszegen** tíz hold 30.000. Kormósd pusztán tizenkét holdas tanyásbirtok 24.000. **Szölő** egyhold terméssel város közelében 25.000. — **Kölesönök** belátlázásra több évre kaphatók. 494
Eladó több bekötölhető magánház, bérház és üzletház, telkek, szőlők. Tattayné, Szilágyi-utca 12. 493

- Biharkeresztesen** a vasutállomásnál egy 6 helyiségből álló lakóházam, 400 négyzetmter gyümölcsösrel 8000 P-ért eladom Ladik Sándorné, Nagyvárad, Rádai Gedeon-utca 14. 489

Elveszett

- Elveszett 3 fiatal liba. Megtaláló jutalmat kap Békéscsaba-u. 61. 490

- Elveszett Zeiss Tenax fényképezőgép a nagyállomás vasút környékén. A becsületes megtaláló 100 pengő jutalom ellenében adja át Major György fényképezési szaküzletében, Rákóczi-utca 13. 483

Oktatás

- Javító- és magánvizsgákra egy-két tanuló, felcsokeket is előkészít középiskolai tanár, Beothy Odón-utca 42. 487

Szabó Ferenc GYORSIRO. és GÉPIRÓISKOLAJA, Nagyvárad.

Sal Ferenc-utca 12. (Eng. szám 3329/1941.—42.) Vidékieknek vasúti kedvezmény. — Telefon: 29—78

KIADÓTULAJDONOS: SZENT LÁSZLÓ-NYOMDA R. T.

Fő- és felelősszerkesztő: Felelős kiadó:
Dr. Paál Árpád Dr. Scheffler Ferenc
Szent László-nyomda RT. igazgatója

Készült a Szent László-nyomda r. t. körtorgogepen. Nagyvárad, Szilágyi Dezső-utca 5. szám.